46ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻ 576 Հ. ՊՈԼԻՍ — 14/27 ՄԱՐՏ 1903 — ՈՒՐԲԱԹ — 1320 ԶԻԼՀԻՋՋԷ 28 — 14 ՄԱՐՏ 1319

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւ Ափի Մաստէբի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنجه يوى وسياسى غزتەدر
صاحب امتيازى : اوهانس فريد
ادارهٔ اداره‌سى عالى جاده‌سنده ٣٨ نومرو قاپوسى

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան Վճարման
Զուլոյ համար 90 ղ. 70 ղ.
Գաւառներու համար 103 » 80 »
Դրատարհմանի համար 25 ֆր. 18 ֆ.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ...ԹԱՂԱԿԱՆ

Տգէ՛տ կարճամտութեան ու յոռեբարոյ ագեղութեան բարձր ատիճանով կարկառուն օրինակ մը՝ իր հանդիսաւոր ցոյցը պարզած է նորէն՝ գեղարուեստագէտները, որոնք կ'անցնին մեր մէջը, և որոնց մե՛ն մինակ կրնանք դերակատար հանդիսացնել մեզ։

Ասոր արձագանքը ըլլալու, և լոկանձնական զգացումս երեւան բերելու համար, ուրախ կը զգամ ինքզինքս Մանզումէի՝ ամէն համոզումի տեղ տուողուղղութիւնը աչքի առջեւ ունենալով։

* * *

Մա՛կ բրէք ու պաղ-արիւնով խորհրդածեցէք։

Վերջերս Պոլիսի արուարձաններէն մէկին մէջը, Թաղական Խորհուրդի ընարութիւն մը կը կատարուի։

Ընտրելիներու ներկայացուած ցանկէն դուրս, ինչպէս կ'ըլլայ, Թաղեցիներուն քուէները կը կեդրոնանայ նաև բողոքական «եղբայր»ի մը վրայ, որ անշուշտ մասնաւոր արժանիք մը ունեցած ըլլալու է, զինքը Թաղական ընտրելու չափ մեծամասնութիւն մը ունենալու համար իր կողմը։

Բայց ա՞ս նարութիւնը ծանրին կուգայ? միւս ընտրողներուն, որոնք կը սկսին քրթմնջել թէ՝ ի՞նչ ըսել է, բողոքական մը ի՞նչպէս Թաղական կրնայ ըլլալ։ Ու վեճ մը՝ է կը հանեն իրենց մէջը։ — Ո՛րը կ'ուզէ ադ ընտրեալը, ո՛րը չուզեր, ուրիշ մը իր հրաժարականը տալ կը սպառնայ՝ եթէ Թաղական ըլլայ Բողոքականը։

—Քանի՞ ուզեր կը պառաւ ոմանք։

—Ի՞նչ կ'ըլլայ եղբայր, ան մարդ չէ՞, կը պնդեն ուրիշներ։

Ու խանգակութիւն մըն է տեղի կուգայ պատ. Թաղական Խորհուրդին պատ. անդամներուն մէջը։

Պաշտօնի ընդունելութեան տարեգրումը, օրէ օր կը յետաձգուի, ու վէճը Խորհուրդին չրջանակէն դուրս, կը տարածուի նաև Թաղին մէջը, ու հոն ալ երկձայնութիւններ կը սկսին առաջ գալ, միակ պատճառով որ, —ու չա՞տ դառն է ա՞ս տխրահաչակ յայտարարութիւնը ընել, — Բողոքական եկեղեցիի պատկանող անհատ մը, Թաղեցիներու մեծամասնութեան մը կողմէ, արժանի դատուեր է Թաղական ըլլալու?!

Չեմ գիտեր թէ, ադ մարդոց երանելի խելքով, ի՞նչ կը նշանակէ բողոքական ըլլալը։ Արդեօք տարբե՞ր տեսակ էակ մը կը կարծեն անոնք բողոքական մէջը։ Ամէն պարագայի մէջը, սակայն, ապահովաբար տակէ տարբեր բան մը չէ՛ որ կը մտածեն անոնք։ Ու տակէ կրնա՛ հասկցուիլ անոնց խելքին ի՞նչ տեսակ գլուխի մը մէջը բնակիլը։

Քանի՞երորդ դարուն մէջն ալ, ասապուշ կարծամտութիւնը։

Ո՞վ են արդեօք ադ մարդիկը, ի՞նչ տեսակ բաներ են արդեօք, մէյ մը տեսնայինք իրենց քիթը բերանը, ի՞նչ կը հասկնան արդեօք բոծծնուն, երբ կը քրթմնջեն թէ բողոքական մը Թաղական չի կրնար ըլլալ։ Գիտե՞ն արդեօք թէ ի՞նչ է Թաղականութիւնը, ի՞նչ է բողոքականութիւնը։

Ի՞նչ, արդեօք ադ բողոքական անձը Թաղական ըլլալով, Հայ. եկեղեցին իր կուչին վրայ ցո՞ւ մը պիտի զգար, կամ արդեօք երկու օրէն ադ Թաղական աղաները Բողոքականութիւնո՞վ պիտի վարակուէին!?։

Ատոնց մէջէն առա՛ջ Թող գայ գիտցողը թէ, Բողոքական ըլլալը ի՞նչ կապ ունի Թաղական ըլլալուն հետ։ Թաղականութիւնը արդեօք եկեղեցական պաշտօնէութիւն մը դարձած է հիմա, որուն մարդ ա՞ն ատեն մինակ կրնայ մասչիլ, երբ ադ եկեղեցին կը պատկանի, հաւատքով, յոյսով և սէրով։ Կամ արդեօք սէրտէրութիւն կը նշանակէ Թաղականութիւնը, որուն կրնայ կոչուիլ՝ մարդ, երբ մինակ Հայ. Եկեղեցիին կը պատկանի։

Երբ մէկը Թաղականութեան արժանացնելու չափ ատուար քուէներ՝ կը համաձայնին անոր Թաղականութեան արժանիքը հաստատելու, ի՞նչ կը նշանակէ արդեօք խնդիր ընել անոր ադ արժանիքը՝ բողոքականութեան հետ։

Վերջապէս, կարելի չէ՞ երեւակայել աւելի առատաղ մտածում մը, աւելի խենթ ընթացք մը, քան ան մարդոցը, որոնք սխրագործութիւնը կ'ունենան բողոքելու թէ, բողոքական մը չի՛ կրնար Թաղական ըլլալ?

Ասոնք ակարամտութենէ, տգիտութենէ տարբեր բաներ չե՛ն, որոնք պէտք էր որ գոյութեան իրաւունք չունենային քսաներորդ դարու օրով, Միաբի և Բանականութեան անունով, որոնց տէր են հարկաւ վերջապէս ադ նախանձախնդիր մարդիկը, քիչ կամ շատ չափով մը։

Քիչ մը խելք ու լայնախոհութի՛ւն, մարդի՛կ։

ԵՌՈՎԲ ԱՐՄԷՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՀԱՐՑ ՄԸ

ԿԻՆԵՐԸ Ի՞ՆՉ ՏԵՍԱԿ ԷՐԻԿՄԱՐԴԵՐԸ ԱՒԵԼԻՆ ԿԸ ՍԻՐԵՆ

Արդեօք կիները ի՞նչ տեսակ էրիկմարդերը աւելի կը սիրեն։ Ո՞ր էրիկմարդերը աւելի սիրելու արժանի կը նկատեն ընդհանրապէս. կիներուն իրենց իր ամուսին ընտրած էրիկմարդերը ի՞նչ բնութեան տէր ըլլալու են և ի՞նչ վիճակի մէջ պէտք է ըլլան։

Ահա, իրաւունքէ հեռաքրքրաշարժ հարց մը որուն պատասխաններուն անշուշտ ամենքն ալ հետաքրքիր են, առանց հաշուելու գուցէ թէ կարելի է արդեօք որոշ պատասխան մը տալ այս հարցումին։ Կիներու յատուկ Բարիզեան հանդէս մը, այս տեսակ հարցում մը ուղղած էր վերջերս իր ընթերցուհիներուն, ընկերային այդ չահեկան խնդիրը լուսաբանելու համար. այդ մասին իր առած պատասխանները չատ չահեկան են։

Թերթին խմբագրութիւնը հետեւեալ կերպով կը պարզէ խնդիրը։

Մեր ընթերցուհիներուն համար առ հարցումը ամենակարեւոր խնդիր մը եղաւ։ Գարնան կանանչազարդ արտի մը մէջ ծաղկած գայլազգոյն ծաղիկներուն չափ, որոնք չեն կրնար համբուրիլ և գուցէ աւելի ալ քանակութեամբ նամակներ առին որոնց թիւը որոշել մեզի համար անկարելի եղաւ։ Ակիցդ ալ որչափ որ ատոնց ուսումնասիրութենէն գոհ մնացինք, նոյնչափ ալ —խոստովանելո՛ւ է ասիկա—դժուարութիւններու մէջ ինկանք։ Այս պատճառով պիտի խօսինք պատասխաններուն վրայ, զանոնք հաւաքականօրէն առնելով չատ անգամ։

«Ռօզինա» ստորագրութեամբ եկած նամակը իր մէջ հետեւեալ ամենատոյգ ու յարմար ձեւը կը պարունակէ»։

«Կիները ի՞նչ տեսակ էրիկ մարդերը աւելի կը սիրեն ու անոնց հետ ամուսնանալ կը փափաքին, կը հարցնէք։ Ահա զարմանալի հարցում մը։

«—Ինչպէս որ էրիկմարդերը իրենց ո՛ր տեսակ կիները աւելի սիրելին չեն գիտեր, այնպէս ալ կիները իրենց ի՞նչ տեսակ էրիկմարդերը աւելի սիրելին չեն գիտեր։ Սիրելը, իսկապէս ո՛չ չափ ունի, ո՛չ սահման և ո՛չ ալ կշիռ ու դատողութեամբ ալ չի կրնար վճռուիլ։ Էրիկմարդը կին մը կը սիրէ։ Բայց ինչո՞ւ...։ Ըսուած ամէն խօսքէ մի խաբուիք, իմաստակութիւններ են ատոնք։ Որովհետեւ կը սիրէ՝ սիրած ըլլա՛լու համար միայն։ Այս միտումը կատարեալ չէ։ Ահա՛ կիներն ալ այսպէս կը սիրեն։ Մինչեւ անգամ երեսին իրենց բոլոր երազներուն և երեւակայութիւններուն հակառակ, թերութիւններով լեցուն մէկ էրիկ մարդիկը կը սիրեն։ Ինչո՞ւ...? Ամիկայ իրե՛նք ալ չեն գիտեր։ Եթէ ինծի մնայ, աշխարհիս վրայ որչափ որ կինկան սիրտ կայ, նոյնչափ ալ սիրուելիք էրիկմարդ կայ. սա պայմանաւ որ ա՞ս վերջինները գիտնան զիրենք սիրցնելու միջոցը ու միայն ատոնց սիրտին հետեւին»։

Ահա ամենայիտակ, ամենարնական ու բանաւոր պատասխան մը, այնպէս չէ՞, բայց ասոր և ասորպէսներէն զատ ուրիշ կերպով ու նորէն աղուոր պատասխաններ ալ կան. ատոնցմէ մէկը Լասա անուն դեռատի աղջիկի մըն է, որ սա հաճելի տողերը գրած է։

«Ամենէն աւելի սիրուելու արժանի էրիկմարդերը —ըստ իս— միշտ իրենց կնկանը հետ զբաղող, զանոնք երեւակայուածէն աւելի բարձր արարած մը ու բաղդին իրը մէկ չնորհը նկատող մարդիկն են, որոնք միշտ իրենց կէսը գոհացնելու պատճառներ կը փնտռեն և կը գտնեն, ու անոր բոլոր փափուկ ու գորովալից զգացումները, կնոջական քմայքները կը հասկնան։ Իր նիւթական ու բարոյական բոլոր հարստութիւնը անոր սիրոյն համար զոհելը իրեն համար յոյս մը և միակ փափաք մը կը համարի. միշտ իր կնկանը գեղեցիկ մնալուն ու աղուոր երեւնալուն կը փափաքի և կ'ուզէ որ ամէն ժամանակ անիկայ սիրուի ու ամէնէ աւելի պաշտուի։ Այս տեսակ էրիկ մարդ մը զբաղելն է իմ ամենանուիր ու միակ փափաքս»։

Ինչպէս, սքանչելի չէ՞ ա՞ս պատասխանը։ Ահա նամակներուն գրեթէ մեծամասնութիւնը այսպէս է ու ա՞ս գաղափարը կ'ընդունի։ Բայց բոլորովին ասոր հակառակ գաղափար յայտնողներ ալ կան։ Երեւակայեցէք սակայն որ մեծամասնութիւն մըն ալ կայ անդին որ սիրուելու արժանի եղող էրիկ մարդերը սպէս կը սահմանէ.

«Ամենէն աւելի սիրելու արժանի էրիկ մարդե՞ր... մինչեւ անգամ նուիրագործուած ամուսիններն անո՞նք են որոնք կինը իր վիճակին մէջ հանգիստ և խաղաղ կը ձգեն. չափաւոր օէր կ'արտայայտեն, անկարեւոր պատուէրներով, աւելորդ խրատներով ձանձրալի չեն ըներ ինքզինքին, և վերջապէս իրենց մշտնջենի գոյութիւնը զգացնելով, կնիկին չեն զգուեցներ։ Այսպէս ընող էրիկ մարդերը ունացիութեամբ վարուողները սիրոյ արժանի են։ Բայց խօսքերս սխալ չհասկցուին։ Չեմ ուզեր որ էրիկ մարդիկ ալ, հակառակ իրենց ամուսնական խոստումներուն, ուզածնուն պէս տարին և իրենց խեղճ կիները տան մէկ անկիւնը երեսի վրայ ձգեն։ Ո՛չ, ամէնէն աւելի արգահատելի բանն է այդ։ Կիները բարգաւաճելու ու իրենց գեղեցկութիւնը չկորսնցնելու համար քիչ մը անտարբեր և առանց չափազանց յոգնութեան ու աշխատանքի կեանք մը անցընելու են։ Մասնաւորապէս ասանկ ուշիմութեամբ և խոհեմութեամբ ապրող և չափաւորութիւնը յարգող ամուսիններու միջեւ է որ ամուսնական իրա՞ն կապը անլուծելի կը մնայ։ Պանկոռանքը, սէրը և արդարութիւնը յաւիտեան կը տիրէ անոնց մէջ։ Չափազանց սիրահարութիւնը ուրիշ սիրոյ մը համար վնասակար է կ'ըսեն։ Խենթ ու խելառ սիրով զիրար ընկճող և փճացնող ամուսիններուն վախճանը անշուշտ բաժանումն է։ Ահա ասոր համար է որ փորձառութիւնս դրելու հարկ դատեցի։ Հետեւաբար, ամէնէն աւելի սիրուելու արժանի էրիկ մարդիկը վերոյիշեալներուն պէս պէտք է ըլլան։»

Ոմանք, ամէն բանէ աւելի իրենց կիները սիրող էրիկ մարդիկը սիրուելու արժանի կը գտանեն և կ'ըսեն թէ այն արուեստագէտները որոնք իրենց նախասիրութիւնները կիներուն սէրէն վեր կը բռնեն, ատոնք ուշ կամ կանուխ չսիրուելու պիտի դատապարտուին։

«Այդպիսիները երաժիշտներ, խմբագիրներ ու բանաստեղծնե՞ր են արդեօք։ Աւա՜ղ, այո՛...

«Ատոնց հետ կենակցիլ դէշ բան մը պիտի ըլլար։ Չեմ գիտեր ինչո՞ւ երբեմն երաժշտին ազջիկներ ու փառասէր տիկիններ ատոնք կը նախադասեն։ Գատա՞ռ... որովհետեւ ատոնք գիտեն իրենց կիներէն աւելի անուշտ արուեստը սիրել և չնախանձիլ!...։ Իրենց ամուսինը միշտ իր արուեստին հմայքներէն հրապուրուած ու հիացած անոր ազանչելիքներուն, միշտ թշուառ ու մի՛չտ գեղեցիկ ուրուականէ մը յափշտակուած, երբեք խնամք չի տանիր իր կնոջ վրայ։ Ու եթէ երբեք երբեմն ակնարկ մըն ալ նետէ — մեծութենէ ստորնացած մէկու մը պէս — ա՞ս ակնարկներուն մէջ լոկ գթութենէ մը զատ ուրիշ բան մը չի գտնուիր. եթէ երբեք անկեղծ սէր մըն ալ ցուցնելու ըլլան իրենց կիներուն, այդ ալ նորէ՛ն իրենց արուեստի յաջողութեան մէկ նշոյլն է. կիները ատոր վրայ չեն նախանձիր։ Չեմ գիտեր, ալ համբերութիւնս հատաւ։ Եթէ ինծի մնայ, հետերնին կենակցելու էրիկ մարդեր չեն ատանք։ Այո՛, գնահատելու է, բայց զանոնք սիրելէ զգուշանալու է։ Վերջին խօսք մըն ալ. պէտք է կենակցիլ անանկ էրիկ մարդու մը հետ, որ ամէն բանէ աւելի, ամէնէն շատ և մինչեւ անգամ իր կեանքէն աւելի իր կինը սիրէ։

«Ահա այս է միակ խրատս զոր կրնամ տալ քոյրերուս։

«ՓՈՐՁԱՌՈՒ ԿԻՆ ՄԸ»

* * *

Տիկին Բիրտնի սա պատասխանն ալ ուշադրութեան արժանի է։

«Ես անանկ ամուսին մը կ'ուզեմ որ իր հանդիպած մէկ կնկան վրայ նախ և առաջ իր նախընտրած գեղեցկութենէն ա՛ և է նշան չկնտռէ։ Եւ չկարծէ որ այդ կնկան աչքերը մինչեւ սիրոյ ակնարկներ ուղղելու համար ստեղծուած են. ո՛չ, երբեք այսպէս թող չխորհի։»

Այս կինն ալ ուրեմն, խօսքը մէջերնիս, իրեն ամուսին կամ բարեկամ ընտրած էրիկմարդուն վրայ սիրա, միաք, հոգի, զգացում, խելք, հանճար, ստուեւածային կարողութիւններ և ստեղծագործութեան բարձր յատկութիւններ թող չփնտռէ ու վերջը եթէ սիրելու որ ըլլայ թող ուզածին չափ սիրէ, դէմը ելլող... առաջին էրիկ մարդը։

Իսկ Տիկին Գրէս ամէնէն հաճելի պատասխանը ատուած է, իր տեսակին մէջ հիանալի և ինքնուրոյն։

«Ամէնէն աւելի սիրուելիք էրիկմարդը կ'ուզէք...։ Ահա՛ ասիկա իմ իմ ամենասիրն է։»

ԻՍԿԷՆՏԷՐ Գ. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Հանգուցեալ Տ. Խորէն Եպսկ. Մըխիթարեան. — Ազազակներու ձերբակալում. — Բարեդէպ կարգադրութիւն մը. — Անձրեւներու առատութիւն. — Գոլերա։

Մխիթարեան Տ. Խորէն սրբազան, որու մահուան պարագաները ժամանակին գրեցին Թերթերը, հայ կղերականութեան այն հազուագիւտ հին դէմքերէն մէկն էր՝ որուն նմանները հազիւ մէկ երկու հատ կրնանք համրել հիմայ։ Իրր առաջնորդ Եդեսիոյ, իր բազմամեայ պաշտօնավարութիւնը՝ որու միջոցին այնքան օգտաչատ ձեռնարկներ ի գլուխ հանեց, և այնքան սիրուեցաւ իր հօտէն, արդէն բաւականէն աւելի պերճաբարբառ ապացոյցներ են իր հզօր ու յարատեւող նը-կարագրին բարձրութեան ու մաքուր կենցաղին։ Քաղցրահամբոյր բնաւորութեամբ մը ու վարչական ձիրքերով օժտուած, ամբողջ երկար տարիներ, մոգական ազդեցութեամբ մը կարծես, Եդեսիոյ հայ համայնքը իրեն կապուած պահեց, ու անոր՝ եկեղեցիին ու դպրոցին հանդէպ ունեցած զգացմանց միշտ վառ մնալուն նպաստեց։ Ատոր համար էր որ իր մահուան գոյժը, այնքան խորապէս ցնցեց իր հօտին, ինչպէս նաև միւս քրիստոնեայ հաւատակութեան սիրտերը՝ որոնք այնքան պատկառոտ ու յարգալիր վերաբերում մը ցոյց տուին իր դագաղին առջեւ։ Ու պէտք է խոստովանիլ թէ այն մեծավայելուչ յուղարկաւորութիւնը զոր կատարեցին Եդեսիացիք իրենց հանգուցեալ սրբազանին, ու վիշտի այն ընդհանուր արտայայտումը որ ի յայտ եկաւ այդ առթիւ, իրենց երախտապարտութեան ու սիրոյ խորութիւնը լիովին կ'ապացուցանէին։ Ճամբան, թափորին անցած տեղերը, տանիքներու վրայէն ու տուներու սեմին վրայ, կծկուած պառաւ մամիկներու լացը կը լսուէր, այնքան ողողում վայնասունով մը որ, է՛ն կարծր սիրտերն անգամ կը մրմնջեցնէր։ Ու ասիկա ինծի յիշեցնել կուտար Ներսէս պատրիարքին յուղարկաւորութիւնը՝ որքան որ սա հանգուցեալ Սրբազանը, ինքզինքէ դուրս, ամենայն ազնուութեամբ մը ապրող, ամենայն ազնիւ զգացումներու տէր, ամենայն ազնիւ գաղափարներու հետեւող, ամենայն ազնիւ գործերու գործադիր, ամենայն ազնիւ ձգտումներու ներշնչող մարդ մը։

Ինչպէս, սքանչելի՞ չէ՞ ա՞ս պատասխանը։ Ահա նամակներուն գրեթէ մեծամասնութիւնը այսպէս է ու ա՞ս գաղափարը կ'ընդունի։ Բայց բոլորովին ասոր հակառակ գաղափար յայտնողներ ալ կան։ Երեւակայեցէք սակայն որ մեծամասնութիւն մըն ալ կայ անդին որ սիրուելու արժանի եղող էրիկ մարդերը սպէս կը սահմանէ.

«Ամենէն աւելի սիրելու արժանի էրիկ մարդե՞ր... մինչեւ անգամ նուիրագործուած ամուսինները անո՞նք են որոնք կինը իր վիճակին մէջ հանգիստ և խաղաղ կը ձգեն. չափաւոր օէր կ'արտայայտեն, անկարեւոր պատուէրներով, աւելորդ խրատներով ձանձրալի չեն ըներ ինքզինքին, և վերջապէս իրենց մշտնջենի գոյութիւնը զգացնելով, կնիկին չեն զգուեցներ։ Այսպէս ընող էրիկ մարդերը ունացիութեամբ վարուողները սիրոյ արժանի են։ Բայց խօսքերս սխալ չհասկցուին։ Չեմ ուզեր որ էրիկ մարդիկ ալ, հակառակ իրենց ամուսնական խոստումներուն, ուզածնուն պէս տարին և իրենց խեղճ կիները տան մէկ անկիւնը երեսի վրայ ձգեն։ Ո՛չ, ամէնէն աւելի արգահատելի բանն է այդ։ Կիները բարգաւաճելու ու իրենց գեղեցկութիւնը չկորսնցնելու համար քիչ մը անտարբեր և առանց չափազանց յոգնութեան ու աշխատանքի կեանք մը անցընելու են։ Մասնաւորապէս ասանկ ուշիմութեամբ և խոհեմութեամբ ապրող և չափաւորութիւնը յարգող ամուսիններու միջեւ է որ ամուսնական իրա՞ն կապը անլուծելի կը մնայ։ Պանկոռանքը, սէրը և արդարութիւնը յաւիտեան կը տիրէ անոնց մէջ։ Չափազանց սիրահարութիւնը ուրիշ սիրոյ մը համար վնասակար է կ'ըսեն։ Խենթ ու խելառ սիրով զիրար ընկճող և փճացնող ամուսիններուն վախճանը անշուշտ բաժանումն է։ Ահա ասոր համար է որ փորձառութիւնս դրելու հարկ դատեցի։ Հետեւաբար, ամէնէն աւելի սիրուելու արժանի էրիկ մարդիկը վերոյիշեալներուն պէս պէտք է ըլլան։»

Ոմանք, ամէն բանէ աւելի իրենց կիները սիրող էրիկ մարդիկը սիրուելու արժանի կը գտանեն և կ'ըսեն թէ այն արուեստագէտները որոնք իրենց նախասիրութիւնները կիներուն սէրէն վեր կը բռնեն, ատոնք ուշ կամ կանուխ չսիրուելու պիտի դատապարտուին։

«Այդպիսիները երաժիշտներ, խմբագիրներ ու բանաստեղծնե՞ր են արդեօք։ Աւա՜ղ, այո՛...

«Ատոնց հետ կենակցիլ դէշ բան մը պիտի ըլլար։ Չեմ գիտեր ինչո՞ւ երբեմն երաժշտին աղջիկներ ու փառասէր տիկիններ ատոնք կը նախադասեն։ Գատա՞ռ... որովհետեւ ատոնք գիտեն իրենց կիներէն աւելի անուշտ արուեստը սիրել և չնախանձիլ!...։ Իրենց ամուսինը միշտ իր արուեստին հմայքներէն հրապուրուած ու հիացած անոր ազանչելիքներուն, միշտ թշուառ ու մի՛չտ գեղեցիկ ուրուականէ մը յափշտակուած, երբեք խնամք չի տանիր իր կնոջ վրայ։ Ու եթէ երբեք երբեմն ակնարկ մըն ալ նետէ — մեծութենէ ստորնացած մէկու մը պէս — ա՞ս ակնարկներուն մէջ լոկ գթութենէ մը զատ ուրիշ բան մը չի գտնուիր. եթէ երբեք անկեղծ սէր մըն ալ ցուցնելու ըլլան իրենց կիներուն, այդ ալ նորէ՛ն իրենց արուեստի յաջողութեան մէկ նշոյլն է. կիները ատոր վրայ չեն նախանձիր։ Չեմ գիտեր, ալ համբերութիւնս հատաւ։ Եթէ ինծի մնայ, հետերնին կենակցելու էրիկ մարդեր չեն ատանք։ Այո՛, գնահատելու է, բայց զանոնք սիրելէ զգուշանալու է։ Վերջին խօսք մըն ալ. պէտք է կենակցիլ անանկ էրիկ մարդու մը հետ, որ ամէն բանէ աւելի, ամէնէն շատ և մինչեւ անգամ իր կեանքէն աւելի իր կինը սիրէ։

«Ահա այս է միակ խրատս զոր կրնամ տալ քոյրերուս։

«ՓՈՐՁԱՌՈՒ ԿԻՆ ՄԸ»

* * *

Տիկին Բիրտնի սա պատասխանն ալ ուշադրութեան արժանի է։

«Ես անանկ ամուսին մը կ'ուզեմ որ իր հանդիպած մէկ կնկան վրայ նախ և առաջ իր նախընտրած գեղեցկութենէն ա՛ և է նշան չկնտռէ։ Եւ չկարծէ որ այդ կնկան աչքերը մինչեւ սիրոյ ակնարկներ ուղղելու համար ստեղծուած են. ո՛չ, երբեք այսպէս թող չխորհի։»

Այս կինն ալ ուրեմն, խօսքը մէջերնիս, իրեն ամուսին կամ բարեկամ ընտրած էրիկմարդուն վրայ սիրա, միաք, հոգի, զգացում, խելք, հանճար, ստուեւածային կարողութիւններ և ստեղծագործութեան բարձր յատկութիւններ թող չփնտռէ ու վերջը եթէ սիրելու որ ըլլայ թող ուզածին չափ սիրէ, դէմը ելլող... առաջին էրիկ մարդը։

Իսկ Տիկին Գրէս ամէնէն հաճելի պատասխանը ատուած է, իր տեսակին մէջ հիանալի և ինքնուրոյն։

«Ամէնէն աւելի սիրուելիք էրիկմարդը կ'ուզէք...։ Ահա՛ ասիկա իմ իմ ամենասիրն է։»

ԻՍԿԷՆՏԷՐ Գ. ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 91

ԿՆՋՈՍ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ԶԷՊ

Տեղական-ընտանեկան կեանքէ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

Աննա ընտանեկան գուրգուրանքով Համբարձումի սենեակն ու հագուստները կանոնաւորելէ ետք, ճերմակեղէններն ալ աչքէ անցնելու համար վար առաւ ու մէկ կողմէն երբ զանոնք կը քննէր, միւս կողմէն ալ շաղակրատելով,

—Ընտո՞ր եղաւ որ ա՞ս օթէլը ինկար, հարցուց, մեր տղաքը չատկեկ օթէլի մէջ չեն աշխատիր, հոգմու տրոց գործն է ա՞ս։

—Իմ հոս մնալս պատահմունք մ'էր, պատասխանեց Համբարձում։ Մօսկոֆէն հարուստ Հայու մը աղջիկը եկեր հոս իլեր, ջուրի պէս ստակ խարհել սկսեր է, օթէլին տէրն ալ աղջկան աչքը մտնելու ու աւելի փարա բրցնելու համար հայ ծառայ մը փնտռեր է որ աղջկան լեզուէն հասկնայ ու անոր խրմէթը ընէ. հոս ճանչուոր մը ունիմ ինծի կանչեց ես ալ պարապն էի եկայ։

—Է՛, հիմա դուն մինա՛կ ատ Հայուն աղջկան խրմէթը կ'ընես, հարցուց Աննա ուրախութենէն ճառագայթելով։

--Անոր պէս բան մը, ըսելիք մը ունենայ, բան մը ուզէ նէ ինծի կը կանչէ, ասոր համար չատկեկ ուրիշ գործի նայիլ չի տար ինծի օթէլին տէրը։

—Ատ աղէկ, հառաչեց Աննա, պարէ ադ չափ հարստութեանը կէօրէ սիրան ալ աղէկ է աղջկան, չէ նէ մեր գիտցածներուն պէս է։

—Ի՞նչ կ'ըսես, գոչեց Համբարձում, ասչափ ատեն է ծառայութիւն կ'ընեմ, քառասուն տուն մտած ելած եմ, ասանկ աղէկ աղջիկ չեմ տեսած, օր մը օրանց ծանր խօսք մը, երես թթուեցնել մը չունի. տեսնո՞ս հիչ չես ըսեր որ ան հարստութիւնները ասոր են. խոնարհ, բարեսիրտ, գործ մը հրամայուն պէս պախչին ալ ետեւէն կը հասցուէ։

—Հիմա անանկ մարդ չի կայ ամա, ընտո՞ր եղեր է, ըսաւ Աննա, հէլպէթ դուն ալ գացող եկողներուն աչք կը գոցես, ճարիւրութիւն մը ունենայ նէ չտեսնելու կը զարնես։

—Ի՞նչ կ'ըսես, բողոքեց սպասաւորը, անանկ քուկին գիտցած կնիկներդ չէ ասիկայ. մարդու հետ բարէ Աստուծոյ բարին չըներ. Գէշ օղուին ղնպղենները մեծ ու պզտիկ հարուստ ու ֆօղոշ ամենքն ալ իրենք զիրենք ալնադ ըրին տէ բերներնուն չափն ա՞ուին։

—Եա՛, ատանկ ալ ոլիը է, հա՛, բացագանչեց Աննա չարունակելով իր մէ՛ամիտ ձեւերը, անանկ է նէ. մութլախ մէկուն խելք տուած ըլլալու է։

—Տեսնալու ես որ հասկնաս, անանկ բան չի գիտեր, սուրբի պէս աղջիկ է, ասչափ ատեն է հոս է, մարդ չէ մտած դռնէն ներս, մինակ տղայ մը կայ, անիկայ մօրը հետ կ'երթայ կուգայ, հօրենական բարեկա՞մ են եղեր ի՞նչ, անկէ զատ մարդ չի գար. ան տղան ալ կատուի պէս կը դողայ տուջին։

—Տեսա՞ր Համբարձում, ըսաւ չորցած աղջիկը պչրանքով, ես ամէն օր քուկին վրադ կը մտմտամ տէ, դուն օր մը օրանց կ'ըսե՞ս որ ասանկ հարուստ աղջիկ մը կայ ծառքիս տակը, Աննան սըւոր մտեցնեմ տէ աղքատ աղջիկ է քանի մը փարայ վատակի երեսէն։

—Իրա՛ւ, աղէկ միտքս ձգեցիր աղջիկ, ըսաւ Համբարձում ինքն ալ յարմար դատելով խօսակիցին թելադրութիւնը, դուն աղէկ փարան կ'առնէիր ա՞ս աղջկանը. թո՛ւհ, ինչո՞ր եղաւ որ քեզի չտեսայ։

—Անցածը անցած է, պարէ հիմա բան մը ըրէ, մօրաքրոջս աղջիկն է, որբ է, աղքատ է, կոր, քօլա, չամաչըր ունիս նէ ասիկայ թող ընէ, ըսէ։

—Անանկ բան չըսուիր անոր, մռլլաց Համբարձում մտածկոտ ձեւով մը, ա՞ա ըսածներուդ ամէնքն ալ օթէլին տէրը ընել կուտայ, մինակ թէ անգամ մը քեզի սիրէ ու աչքին աղէկ երեւնա նէ, ալ ուրիշ գործի մի նայիր։

—Ամա՛ն Համբարձում, տեսնամ քեզի, թախանձեց Աննա, իմին փարա՞ ինչ է քուկինդ ինչ է. քալէ երթանք ինծի քովը մտցուր, սաեէեէդ ասանկ մէկը ճանչցած թող ըլլամ։

—Ո՞ւր կը մտնաս կոր, գոչեց սպասաւորը սանենտրեան չեշտով մը, պապայիդ տո՞ւնը կը գիտնաս կոր որ թեւէդ բռնեմ ներս մտցնեմ, ամէնէն հարուստ մարդիկը կուգան կոր տէ նորէն չեն կրնար կոր տեսնել կ'ըսեմ նէ, ջուրի ձայն կուգայ կոր քեզի, կեցիր տեսնանք, վաղը մէկալնօր մէկ քէյֆի ժամանակը գտնալու եմ որ, հաղցնեմ։

—Ալ դուն գիտես Համբարձում, ա՞ա աղէկութիւնը քենէ կ'սպասեմ։

—Անցածը անցած է, պարէ հիմա բան մը ըրէ, մօրաքրոջս աղջիկն է, որբ է, աղքատ է, կոր, քօլա, չամաչըր ունիս նէ ասիկայ թող ընէ, ըսէ։

—Անանկ բան չըսուիր անոր, մռլլաց Համբարձում մտածկոտ ձեւով մը, ա՞ա ըսածներուդ ամէնքն ալ օթէլին տէրը ընել կուտայ, մինակ թէ անգամ մը քեզի սիրէ ու աչքին աղէկ երեւնա նէ, ալ ուրիշ գործի մի նայիր։

—Ամա՛ն Համբարձում, տեսնամ քեզի, թախանձեց Աննա, իմին փարա՞ ինչ է քուկինդ ինչ է. քալէ երթանք ինծի քովը մտցուր, սաեէեէդ ասանկ մէկը ճանչցած թող ըլլամ։

—Ո՞ւր կը մտնաս կոր, գոչեց սպասաւորը սանենտրեան չեշտով մը, պապայիդ տո՞ւնը կը գիտնաս կոր որ թեւէդ բռնեմ ներս մտցնեմ, ամէնէն հարուստ մարդիկը կուգան կոր տէ նորէն չեն կրնար կոր տեսնել կ'ըսեմ նէ, ջուրի ձայն կուգայ կոր քեզի, կեցիր տեսնանք, վաղը մէկալնօր մէկ քէյֆի ժամանակը գտնալու եմ որ, հաղցնեմ։

—Ալ դուն գիտես Համբարձում, ա՞ա աղէկութիւնը քենէ կ'սպասեմ։

Երկու ծառայակիցները անմիջապէս ուրիշ խօսակցութեան մը դարձան և Աննա, Համբարձումի կասածը չարթնցնելու համար անգամ մ'ալ խօսքը չբրաւ Օրիորդին, և իր հացէն Համբարձումի տալէ ու զայն թախանձելի իր տունը հրաւիրելէ ետք, մեկնեցաւ Օթէլէն, խիստ գոհ մնալով այս առաջին քայլին յաջողութեն

ալ տարբեր ըլլան պարագաներն ու միջավայրը։

Սրբազան հանգուցեալը կապ չթողուց, ինչպես նաև անձնական հարստութիւն՝ զոր ունենալու միջոցները չէին պակիր իրեն, եթէ մասնայի սերը ունեցած ըլլար ներսիդին։ Միայն սենեկին մէկ անկիւնը, 17 ոսկիի չափ պահած դրամ գտնուեցաւ, որու վրայ հարկ եղածը աւելցնելով, իրեն արժանի չիրիմ մը կանգնելու պարտաւորութիւնը կը մնայ Եպեսիցիներուն։

Ս. Սարգիս վանքին մէջ՝ զոր գրեթէ հիմէն նորոգած էր հանգուցեալը, Եփրեմ Խուրիի գերեզմանին հանդիպակաց կողմը, հիմա կը հանգչին իր ոսկորները, յաւիտենական անդորրութեանը մէջ պարզուկ մատուռին, ուր այնքան անգամներ հնչած էր իր ձայնը, օրհնութիւն ու սիրոյ կրօնքին արձագանգները ցանցնելով ժողովրդեան սիրտերուն մէջ։

*** Ուրֆայի ու Սէվէրէկի ճամբան վրայ երեւան ելնող աւազակներու խումբ մը, որ բաւական վնասներ պատճառած էր այդ կողմերէն անցնող վաճառականներուն, չնորհիւ տեղւոյն կառավարչին ազդու ջանքերուն, ձերբակալուած ու բանտարկուած են։ Աւելորդ է ըսել թէ այս պարագան որքան նպաստաւոր է քաղաքիս վաճառականութեան համար։ Դարձեալ Վասիմ. կառավարչին իմաստուն հայեացքներուն կը պարտինք այն բարեդէպ կարգադրութիւնը՝ որ արդէն սովորութեան կարգ անցած է, որով Պայրամի տօներուն տեղի ունեցած հանդէսներն ու խրախճանութիւնները փոխանակ քաղքին փողոցներուն մէջ կատարուելու, տարիէ մը ի վեր քաղքէն դուրս բացօդեայ դաշտավայրի մը մէջ տեղի կ'ունենան։

*** Այս տարի, հակառակ չրջակայքները տիրող սաստիկ ձմեռին, ձիւնի երես չտեսանք, սակայն անձրեւի առատութիւն մը վայելեցինք, որն որ հունձքերուն համար անուշ նպաստաւոր պիտի ըլլայ, եթէ երբեք պատուհասահարեալ այս տարի ալ չդայ նուազեցնել Հայր Աբրահամը բարեբեր երկրին օրհնեալ արդիւնաւորութիւնը ու եղծանել մեր կանխազգաց ուրախութիւնը։

*** Առողջապահական տեսակէտով, քաղքիս կացութիւնը յոյժ գոհացուցիչ է, մանաւանդ ձմեռ եղանակին մէջ։ Սակայն անցեալները երկիւղի անտեղի տարափ մը տարածուեցաւ ժողովրդին մէջ, երբ 16 ժամ հեռու գտնուող Ռումգալէ կոչուած քաղքէն հեռագիր մը հասաւ ծանուցանող թէ քոլերայի մէկ քանի կասկածելի դէպքեր պատահած են։ Այդ տարափը իր գոյութեան պատճառը ունի, երբ նկատի առնենք ժողովրդեան մէջ վաղուց հետէ գոյացած սա անտեղի համոզումը թէ, եթէ քոլերան անգամ մը Դամասկոսի մէջ բոյն դնէ, այս կողմերն իր ծաւալումը այլեւս գրեթէ անխուսափելի կը դառնայ։ Այդ հեռագրին վրայ, Միւթէսարֆի պէյը հարկ տեսաւ թաղապետական բժիշկն ու դեղագործ մը՝ բաւականաչափ անհրաժեշտ դեղերով ճամբայ հանել իսկոյն, որոնք մինչեւ այս օրերս տակաւին հոն կը մնան։ Միւս կողմէ ուրախանք ծանուցանել թէ, անկէ ի վեր նոր դէպքեր տեղի ունեցած չեն, թէեւ կանխազգուշութեան համար մէկ քանի օրուան քարանթինա հաստատուած է չրջականերուն հետ։

ՎԱՂԱՐՇ

Եդեսիա

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. — Բեռերսպուրկի «Վէտէմոսդի» թերթը իր Թէհրանի թղթակցին մէկ նամակը կը հրատարակէ, որուն մէջ կը խօսուի պարսկական նոր մաքսային սակացոյցին ազդեցութեան վրայ անգլիական վաճառականութեան մասին։ Կ'ըսէ.—«Օրուան խնդիր եղած է նոր սակացոյցը, որ արդիւնք է 1901 հոկտեմբերի ռուսեւպարսկական առեւտրական դաշնադրութեան։ Սակացոյցը ոմանցին առաւելութիւններ կուտայ Ռուսիոյ վաճառականութեան, կը նպաստէ անոր զարգացման, և երկրորդական կարգի մը կը վերածէ եւրոպական վաճառականութիւնը, և գլխաւորաբար անգլիական վաճառականութիւնը։ Տարակոյս չկայ որ նոր սակացոյցը դժգոհութիւն պիտի յարուցանէ, և բողոքներ առաջ պիտի բերէ, ոչ միայն Անգլիացիներուն կողմէ, այլ նաև այն Ֆրանսացիներուն, Աւստրիացիներուն և Գերմաններուն մէջ որոնք անգլիական վաճառականութեամբ կ'զբաղին։ Պարսկաստանի մէջ ալ դժգոհութիւն առաջ բերած է նոր սակացոյցը։ Թաւրէզ Մէշէիի և Շիրազի մէջ խնդիրներ ծագեր են, Միւս կողմէ այս սակացոյցին դէմ և հրահանգ կուտայ իր Թէհրանի դեսպանին որպէս զի այդ սակացոյցը չը գործադրուի անգլիական վաճառականներուն։ Կ'ըսուի նաև թէ բազմաթիւ վաճառականներ հեռագրով ետ առին իրենց ապապրանքները մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն։» Իր նամակին մէկ ուրիշ մասին մէջ Թղթակիցը կը յարէ.—«Ապացան պիտի իմացնէ թէ Անգլիացիք ի՞նչ բարեփոխումներ պահանջած են և ի՞նչ պիտի ըլլայ պարսիկ կառավարութեան բռնելիք դիրքը։ Առ այժմ անկարելի է ըսել թէ մինչեւ ո՞ր ասիճան պիտի օգտուի ռուսական վաճառականութիւնը նոր սակացոյցէն, բայց քիչ ատենէն պիտի իմանանք իր գործադրութեան արդիւնքները։ Սա՛ատոյգ է որ վերջին երկու տարիներուն միջոցին, յարմէնեաէ գործնական և ելմտագէտ անձնաւորութիւն մը Պարսկաստանի ռուսական Պանքային պետը եղած է, պարսիկ, Հայ, եւրոպացի ձեռնհաս վաճառականներուն դատողութեան նայելով, այդ պանքան ռուսական վաճառականութեան և Ռուսիոյ ազդեցութեան համար աւելի շատ բան բրած է քան ռուս դիւանագիտութիւնը տասը տարուան մէջ։ Ընդհանուր կարծիքին նայելով, պանքային Տնօրէնը, Մ. Կրուբ, ռուսական վաճառականութեան համար ճամբան հարթեց ա՛յնպիսի յաղողութեամբ որ անգլիական Պանքան ի մօտոյ պիտի պարտաւորուի իր դուռները գոցել։ Մ. Կրուբ քանի մը օրէն պիտի ճամբորդէ Սպահան, Համատան և Գուշիր, և այս պարագան կը ցուցնէ թէ Պարսկաստանի այդ մասերուն մէջ կացութիւնը ո՛րքան նպաստաւոր է ռուսական վաճառականութեան զարգացման։» Թղթակիցը կը վերջացնէ.—«Իրրև բացարձակ ստուգութիւն կը ծանուցուի հիմա թէ Անգլիոյ դեսպանին դիտողութիւններուն հետեւանքով, պարսիկ կառավարութիւնը հաւաներ է սակացոյցը բարեփոխել ի նպաստ անգլիական վաճառքներուն, այսինքն այդ վաճառքներուն մաքսերը զեղչել։»

ՋԱՐԻՆ ԾԱՅՏԱԳԻՐԸ.—Մարտ 11ի կայսերական Ծայտագիրը Ռուսիոյ միջին դասակարգերուն մէջ նուազ նշանաւոր տպաւորութիւն առաջ բերած է։ Ո՛չ Էնսաֆ դասակարգին և ոչ արհեստաւորներուն վիճակին բարեկարգութեան համար բան մը ըսուած չէ այդ Ծայտագրին մէջ, Դիտելի պարագայ մըն է նաև որ գիւղխումբերու կողմանէ ընտրուած քաղաքային խորհուրդները տրտնջեցեալ կախում պիտի ունենան մի միայն կառավարիչէն։ Ասով ջնջուած կ'ըլլայ գիւղախումբերու հաւաքական պատասխանատուութեան սկզբունքը իրենց ներքին գործերուն մէջ։ Դիտուած է նաեւ որ Ջարը իր Ծայտագրին մէջ բնաւ ակնարկութիւն չըներ այն երկրագործական յանձնաժողովներուն, որոնք այս պահուս ընդհանուր քննութիւն մը կը կատարեն Ռուսիոյ երկրագործութեան վրայ, գաւառներուն մէջ պտտելով։ Արդ, որովհետեւ այդ յանձնաժողովները եւրոպական նախարար մ. Վիդդէի կողմէ հաստատուած են, և որովհետեւ արդի Ծայտագրին մէջ բովանդակուած բարենորոգումները ներքին գործոց նախարար մ. Բլէհվէի կողմէ կը բղխին, անոր հրատարակումը կը նկատուի իբրեւ նոր նշան մը այն պայքարին, որ յիշեալ երկու նախարարներուն միջեւ կը մղուի ժամանակէ մը ի վեր, և որուն նպատակն է ստանցնել մէկուն գերակշիռ ազդեցութիւն ապահովել։

*** «Թայմզ»ի Բեռերսպուրկի թղթակիցը կը գրէ թէ դժուար է գուշակել թէ Ջարին Ծայտագիրը ի՛նչ ազդեցութիւն պիտի ընէ Ռուսիոյ ներքին կացութեան վրայ։ Թէեւ յայտնի չէ դեռ անոր գործնական արդիւնքը, սակայն հաւանական է որ, կ'ըսէ, ներքին բարենորոգումներու սիրահարները ոյժ գտնեն իրենց ջանքերուն մէջ, հիմնուելով Վեհ. Ջարին բաղձանքներուն վրայ։ Հաւանական կը կարծուի նաև որ կառավարութիւնը նորանոր կարեւոր փոփոխումներ ընէ ժամանակին հետ։

ԿՈՓԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԸ ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Անգլիացի միսիոնար Մր. Էնտրիուզ բնիկ մը ղրկեց Քանսու նահանգին մէջ, պաշտօն տալով անոր ստուգել թէ զօրավար Դունկ, կոփամարտիկներու նախկին պետ մը, ո՞րչափ մարդ կրցած է հաւաքել գործակցելու համար չինացի ըմբոստներուն այն ծրագրին որուն նպատակն է օտարականները վռնտել Չինաստանէն։ Բնիկը, Դունկի բանակին կեդրոնին դառնալով, կը յայտարարէ թէ չափազանցուած է Դունկի հաւաքած զօրքերուն թիւը։ 2500 հոգիէն աւելի մարդ չունի։ Շատերը դասալիք եղած են իրենց թոչակը չկրնալով գանձել։ Կայսերական պաշտօնատարք կը յայտարարեն թէ չեն կարծեր որ զօրավար Դունկ կարենայ ծանր անկարգութիւններ առաջ բերել, և թէ ամէն պարագայի մէջ իրենք պատրաստ են ըմբոստ զօրավարին ամէն թշնամական մեքենայութիւնները ի դերեւ հանել։

*** Ամերիկայի պատերազմական նախարարը ծանոյց արտաքին գործոց նախարարին թէ ամերիկեան կառավարութիւնը կարգադրութիւն մը չէ բրած Բեքինի ամերիկեան դեսպանատունը պաշտպանելու համար, ինչպէս պատրաստուած են միւս դեսպանատուններու։ Ամերիկեան դեսպանատունը հին թնդանօթներով միայն զինուած է, մինչդեռ միւս դեսպանատունք ընդարձակ ամրութիւններ ունին։ Պատերազմական նախարարը կը յանձնարարէ որ պէտք է նոյնորինակ ամրութիւններով պաշտպանուի ամերիկեան դեսպանատունը, Բեքինի միջնաքաղաքին զարսպին վրայ հողապատնէշ մը ունենայ, սառներկրեայ անցքով մը։

*** Պէյճ սէնտիքա մը նոր և կարեւոր երկաթուղիի մը մենաշնորհ ձեռք բերեր է Զիլիս մէջ, և ի մտոյ պիտի սկսի երկաթուղի մը չինել Դիէնձինի և Բաստինկֆոտ միջեւ։

*** 1902ի չինական մաքսատուներուն բոլոր հասոյթները 30 միլիոն դոլար (3 միլիոն 900,000 անգլ. ոսկի) եղած են, նախորդ տարին 25 միլիոն 500,000 դոլար եղած էին։

ԳԵՐՄԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՃԵՐԸ.—Բոլիսդակի գաղթային վարկերուն վիճաբանութեան միջոցին, ընկերվարական Մ. Շեֆլէյ ցաւ յայտնեց որ գերման արեւելեան Ափրիկէի մէջ գերեվաճառութիւն կայ։ Գաղթային Քարտուղար Տր. Շեդուպէլ պատասխանեց թէ ի մտոյ բոլորովին պիտի ջնջուի գերեվաճառութիւնը։ Գերմանական Ափրիկէ այս միջոցիս կ'ունենի այնպիսի չրջանէ մը որ կամաց կամաց պիտի յարմարցնէ զինք տնտեսական արդի պայմաններուն։ Արեւելեան Ափրիկէի մէջ, 1901ին տրուեցաւ ազատագրութեան 1,500 վկայագիր, 1902ին 2037 վկայագիր։ Գաղթային վարչութիւնը ամէն ջանք կ'ընէ բոլորովին ջնջելու համար գերեվաճառութիւնը։ Հարաւարեւմտեան գերման Ափրիկէի վարչութեան միջոցին, այդ գաղթավայրին կառավարիչ գնդապետ Լայթվայն յայտարարեց թէ Թրանսվալէն հոն գաղթող պօէրներուն համար այժմէն կարելի չէ ըսել թէ լաւ գաղթականներ պիտի ըլլան։ Պօէրները գլխաւորաբար արշառաւոծութեամբ կը պարապին։ Աղքատիկ պօէրները պիտի ցրուին ազգին մէջ, անտառները պիտի քակեն և որսորդութեամբ պիտի մնան, գնչուի ճչմարիտ կեանք մը վարելով։ Պահպանողական երեսփոխան մը փափաք յայտնեց որ կառավարիչը սկիզբէն խիստ չգտնուի պօէր գաղթականներուն նկատմամբ, որովհետեւ պօէրները կը վայելեն բովանդակ Գերմանիոյ համակրութիւն։ Հանրածանօթ ընկերվարական Մ. Պէպէլ ևս յայտարարեց թէ գերման պաշտօնական չըրջանակները սարսափով կը լսեն միշտ պօէրներուն անունը։ Պէտք է, բաւ, մեզմէ դուրս վարուիլ պօէրներուն հետ, եթէ կ'ուզենք որ անոնք լաւ գաղթականներ ըլլան։

ՌՈՒՍԱՑՈՒՄ ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻ.—Բեռերսպուրկէ նոր ազդարարութիւն։ Ներ ուղղուեցան «Որքա Պատէր» և «Ուլիմա» ֆիննական թերթերուն, որոնք յօդուածներ հրատարակած էին այդ երկրին ռուսացման նկատմամբ։

ՎԵՆԵՑՈՒԷԼԱ. ՔԱՍԴՐՈ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ.—Վենեցուէլայի վերջին դէպքերէն վերջ անկրնկալ մը եղաւ Քասդրօ նախագահին հրաժարումը, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց։ Մ. Քասդրոյի նախագահութիւնը, որ առաժամպէտ սկսաւ 1901 Մարտ ամսուն, 1908 Փետր. ամսուն մէջ միայն կը վերջանար բան օրինի։ Վենեցուէլայի Խորհրդարանին նախագահ զօր.-վար Վէլուդինի առաժամեայ նախագահ անուանուեցաւ։ Նախագահութեան թեկնածուներն են զօրավար Վէլուդին, և հրաժարեալ նախագահին եղբայրը զօրավար Քասդրօ։ Բայց Խորհրդարանը միաձայնութեամբ մերժեց իր հրաժարականը, և այս մտքով զեկուցում ըրաւ Մ. Քասդրոյի։ Նախագահը պնդեց իր հրաժարականին վրայ, և նոր պատգամագիր մը ղրկեց Խորհրդարանին, որ դարձեալ չընդունեց հրաժարականը, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.—Պէրլինի թերթերը, միջազգային խնդիրներու վրայ ֆրանսական քանի մը թերթերուն ծայրայեղ յայտարարութիւններուն ակնարկելով, և անոնց վրայ ցաւ յայտնելով, կ'ըսեն թէ այդ թերթերուն բանեցուցած լեզուն համաձայն չէ Մ. Տէլքասէի ընդունած պաշտօնական քաղաքականութեան։ Մ. Տէլքասէ Խորհրդարանին մէջ այնպիսի յայտարարութիւններ բրաւ որոնք տարակոյս չեն թողուր թէ Ֆրանսա Աւստրիոյ, Ռուսիոյ հաշտարար և խաղաղասէր քաղաքականութեան ոյժ կուտայ ամէն կերպով։

ԿՈՒԻԻ ՍԻԱՄԻ ՄԷՋ.— Ծ. Արեւելքէն վերջին թղթաբերով առնուած տեղեկութիւններէն կը հասկցուի թէ, անցեալ տարուան վերջերը ծանր դէպքեր պատահեր են Դաֆոյի մէջ (հիւսիսային Սիամ)։ Ապստամբ Շանցեղերէ կազմուած գունդ մը կռուի բռնուեր է 5-6000 Սիամցի կանոնաւոր զօրքերուն հետ դեկտ. 26ին Դաֆոյի մէջ։ Խռովարարները 150 հոգի, անմիջապէս ցրուեր են, բայց Սիամցիք փոխանակ անոնց ետեւէն իյնալու, աւարի տուեր են Դաֆա գիւղը, Պոմպոպիրմանիա առեւտրական ընկերութեան գրասենեակներուն նիւթական վնասներ հասցուցեր են։ Ընկերութեան պաշտօնեաներէն չորս ֆրանսացի ու երկու անգլիացի և քանի մը բնիկներ և երկու կին իբրեւ խռովարար հրացանի բռնուեր են։ Անգլիական դեսպանը 500 հազարոտոր հատուցում կը պահանջէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԲՈՐԹՈՒԿԱԼ.— Լիզպոնի մէջ ամէն պատրաստութիւն կը տեսնուի Էտուարտ Թագաւորին մեծաշուք և սիրալիր ընդունելութիւն մը ընելու։ Բորթուկէզ նաւատորմը և ամէն տրամադրելի չոգենաւ ընդ առաջ պիտի երթան Ն. Վեհափառութեան Դոկոսի գետարերանը և պիտի ուղեկցին արքայական զրօսանաւին մինչեւ Լիզպոն։

Մ. ԼՈՒԻԳԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին մօտալուտ ուղեւորութիւնը դէպ ի Ալժերիա ոգեւորութիւն առաջ բերած է Սպանիոյ զինուորական և քաղաքական չրջանակներուն մէջ։ Մարքի մասին Ֆրանսայի տեսութիւններուն առթիւ Մ. Տէլքասէի յայտարարութիւններուն վրայ Սպանիոյ պատերազմական և ծովային նախարարները կը պնդեն աւելցնել 190ի ելմտացոյցին ծովային և ցամաքային վարկերը, և նոր նաւատորմիղ մը կազմակերպել, որպէս զի Սպանիա ի վիճակի ըլլայ իր չահերը պաշտպանելու հիւսիսային Ափրիկէի մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, Սպանիոյ նաւային կարողութիւնը խորտակեցաւ սպանեւամերիկեան պատերազմին ժամանակ։ Պատերազմական նախարարը 15 միլիոն բէզէդա աւելի վարկ մը կը պահանջէ պատրաստութիւններու համար։

ՌՈՒՍԻԱ.— Հանրագուտ չինութեանց նախարարութիւնը սկսած է ճամբորդի ուղղակի տոմակներ տալ Խարքովի երկաթուղիի կայարաններուն և Դերէան, Պելժ և ֆրանսական երկաթուղիի կայարաններուն միջեւ։

*** Մոսքուայէ կը հեռագրեն թէ այդ քաղաքին Համալսարանէն ուսանող մը անթել հեռագրութեան նոր մեթոտ մը հնարած է մագնիսական և էլեկտրական ալիքներու միջոցաւ։

*** Բեռերսպուրկի քաղաքապետութիւնը 45 միլիոն ռուպլի նոր փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանէ մայրաքաղաքին էլեքտրական թրամուայներու առաջին հատուածին, նոր դպրոցներու չինութեան, նոր հանրային հիւանդանոցի մը չինութեան, և կատարիէ ջրանցք լեցնելու ծախքերուն համար։

ԳՆԴԱՊԵՏ ՄԱՌԵԱՆ անցեալ չաբթու Դանէէրէ անցեր է անպաչտօն կերպով և ուղղակի Ֆէս գացեր է, կը գրեն անգլիական թերթերու։

ԵՐԵՔ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.Ի ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Քաղէլէ (Իտալիա) հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մարտ 20ի գիշերը տրի տիկին Կավինոյի տան մէջ, երեք միլիոն ֆր.ի արժէթուղթ գողցուած է։

ՔՆԱՆԱՎՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ.—Անգլիացի Տրքէն և Թօտ բժիշկները, որ այս պահուս արեւմտեան Ափրիկէի մէջ կ'ուսումնասիրեն «քնանալու հիւանդութիւն» կոչուած խորհրդաւոր ախտի մը պատճառները, իրենց քննութեան վերջին չաբաթները անցուցին Կարթի կղզիին մէջ, Կամպիա գետին եզերքէն 240 քիլոմէթր վար։ Այդ գետին վրայ ճանճերու խայթումները քննելու հիւանդութիւնը փոխանցած էին սպիտակամորթի մը, որ անցեալները մեռաւ Լոնտոնի բժշկական վարժարանին մէջ։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՔԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԸ ՑՈՒԶՈՒԱԾ ԵՆ.—Տիկին մը, որուն անունը գաղտնի կը պահուի, մտադիր է եղեր փաստաբաններու կարգը մտնել Լոնտոնի մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, անգլիական փաստաբանական կաճառը տակաւին գեղեցիկ սեռէն ներկայացուցիչ չունի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ, 25 Մարտ.— Ջարին հրամանով, Վիպորկի և Վազայի Բարձրագոյն Դատարաններուն 13 անդամները պաշտօնանկ եղան առանց հանգստեան կոչուելու, գործադրած չըլլալնուն համար այն կայսերական Ուքազը, որ իրենց պաշտօնավարութեան չրջանին մէջ գործուած ոճիրներու դատավարութեան կը վերաբերէր։

ԲԱՐԻԶ.— Սէյլանի անգլ. զորքերու ընդհ. հրամատար Զօր. Հէգդոր Մաքտոնալտ, որ ճամբորդութեամբ Բարիզ կը գտնուէր, այսօր միջօրէէն ետք բէվիվերի հարուածով մը ծանր նեսպան եղաւ Ռէժինա օդէլին մէջ, ուր իջեւանած էր՝ Լոնտոնէն գալով։ Իրեն դէմ ծանր ամբաստանութիւններ եղած էին. կ'ուզէր Սէյլան վերադառնալ հերքելու համար զանոնք ա՛յն Զինուորական Ատենին առջեւ, զոր կղզիին կառավարիչը այս նպատակով կազմած էր։

ԼՈՆՏՈՆ.— Էտուարտ Թագաւորը յառաջիկայ Բշ. իր զրօսաւուով Լիզպոն պիտի ուղեւորի։ Իսկ Ալեքսանտրա Թագուհին առաջիկայ Շբ. օր Քօբէնհակ պիտի ուղեւորի։ Էտուարտ Թագաւորը Լիզպոնէ, ուր պիտի հասնի, Ապրիլ 3ին, պիտի երթայ Վիլլա Ֆրանքա, եւ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Մ. Լուպէի հետ։ Հաւանաբար Մայթա ալ պիտի երթայ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ելմտական նախարար Մ. Վիլլավէրտէ հրաժարական տուաւ։

ՔԱՐԱՔԱՍ.— Նախագահ Քասդրօ, Խորհրդարանին թախանձանքներուն վրայ ետ առաւ իր հրաժարականը։

ԲԱՐԻԶ.— Մերակոյսը, իր առտուան նստին մէջ, ծովային ելմտացոյցին վրայ վիճաբանեցաւ։ Ծովակալ Լաժայլ բողոքեց նաւային զինուորներու թիւին նուազման դէմ։ Ծովային նախարար Մ. Բէլդան պատասխանելով ըսաւ թէ ամէնէն նշանաւոր սպաներուն կարծիքը առնելով է որ այս տնօրինութիւնը ի գործ դրած է, և յարեց թէ պիտի ջանայ աւելի էս պակսեցնել։ (Մոփեր)։

ԱԹԷՆՔ.— Երեսփ. Ժողովը վերջապէս լնդունեց Ազգ. Պանքային մենաշնորհը երկարող պայմանագիրը։ Կառավարութիւնը, ի յարգանս Անգլիոյ, հաւանեցաւ մինչեւ 1920 երկարել նաև Ցոնիական Պանքային մենաշնորհը։ Այս թուականէն ետքը, Ազգային Պանքան պիտի յաջորդէ Ցոնիական Պանքային և անոր բոլոր գործերը պիտի ստանձնէ։ Ժողովը գրեթէ միաձայնութեամբ քուէարկեց։ Վիճաբանութիւնները հաստատեցին և գնահատեցին այն բարիքները զոր երկրին, վաճառականութեան, ճարտարարուեստին և երկրագործութեան պիտի մատուցանեն Ազգ. Պանքային տացած արտօնութիւնները։ Այս զանազան ճիւղերը մեծապէս պիտի քաջալերուին Ազգ. Պանքային հետ կնքուած նոր պայմանագրով, որովհետեւ Պանքան 40 միլիոն պիտի աւելցնէ երկրագործութեան յատկացուցած դրամագլուխը, և տոկոսին սակը պիտի պակսեցնէ։ Նոր դիւրութիւններ պիտի ընծայէ վաճառականութեան և ճարտարարուեստին, մեծ մղում պիտի տայ երկրին արտադրիչ ոյժերուն։ Մասնաւոր և հանրային կարծիքը, մանաւանդ երկրագործ և գիւղագործ կեդրոնները ջերմագին գոհունակութիւն կը յայտնեն Երեսփ. Ժողովին քուէին համար, որով թոյլ կուտայ Ազգ. Պանքային ազդուապէս սատարել երկրին տնտեսական զարգացման։ Թղթագրամ հանելու մենաշնորհին մէջ Ազգ. Պանքային յաջորդելու համար Աթէնքի Պանքային առաջարկները խստիւ կը մերժուին, իբրև միայն չահագրգռութեան նպատակով եղած առաջարկներ։

ԱՅԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

ԱՒԱՐՏԵՑԱՒ

Կազմի ափխաստիքիններն ալ երբ ատարտին, այն ատեն պիտի ծանուցանենք մեր ընթերցողներուն թէ, ի՞նչ միջոցով պիտի ստանան մեր նուէրը «Ափխարհաբար Նարեկը»։

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Գայսէրիյէ սանճաղը միւթէսարֆիլըղնա Մուշ միւթէսարֆիլըղնան մունֆասալ սատ. Իսմայիլ Հաֆզը բաչա։

Թոգատ սանճաղը միւթէսարֆիլըղնա Հէքեարի միւթէսարֆիլըղնան մունֆասալ սատ. Զիյա պէյ Թային պույրուլմուշ տրր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՑԵԷ

Ֆրանսա հիւքիւմէթի Թարաֆընտան Վան վալիսի սատ. Թահիր փաշա հազրէթլէրինէ իւչիւնճի մէ Տիարպէքիր վիլայէթի վալիսի սատ. Նազըմ բաչա հազրէթլէրինէ տէօրտիւնճի բիւթպէտէն իթա օլունան Լէժիոն ա՛Ոնէօր նշանլարընտան գապուլ վէ լեա էլ իճապ Թալիգի խուսուսընա պիլ իթթիզան միւսաաֆէի Սէնիյէի ճէնսպը Բաաիշահի չայան պույրուլմուշ տր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Իտալիոյ Թագաւորը հրամայած է առեւտրական կցորդներ ընտրել Արեւելքի իտալական բազմաթիւ գլխաւոր հիւպատոսութեանց մէջ բաց ի Սելանիկէն։

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ԲԱՐԵՁԱՐԴՈՒՄԸ.— Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ նորոգել Պոլսոյ բերդերը։

—Ուրիշ Կայս. Իրատէ մըն ալ կը հրամայէ մաքրել Պայրամ-Փաշայի հեղեղատը և նորոգել Սուլուգուլէի, Թոքատիքաղի և Եէնի-Պազէի ճամբաները։

ՀԱԿԱՆԵՒԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, հականերական գարմանումներու մասին տնօրինութիւններ ընելու համար յանձնաժողով մը կազմուած էր։ Ծանն. ժողովին անդամներն էին Տոքթ. Նաֆիլեան փաշա, Ֆարիզ փաշա Տէլլա Սուտա, Հայրէտտին փաշա, Նուրէտտին փաշա և Կայս. Պալատին տարրաբան Տոքթ. Ալի Ռիզա պէյ։

Ծանձնաժողովը առջի օրուան նիստին մէջ միաձայնութեամբ որոշեց որ ասիտ ֆէնիքով, ասիտ պոռիքով և ասիտ սալիսիլիքով բամպակներն ու չղարչները, ինչպէս նաեւ սալօով պատրաստուած տրադրութիւնները պէտք է պարտաստուին % 5 քանակութեամբ ամլացած (սթերիլիզէ) բամպակներով և չղարչներով։ Իսոֆորմով պատրաստուածները % (0, 20 և 30 քանակով։ Բնականաբար վիրաբոյժներուն ներելի պիտի ըլլայ առ քանակութիւններէն աւելի կամ պակաս չափով պարտաստել տալ իրենց պատասխանատուութեան տակ, երբ պարագաները ստիպեն։

Ծանձնաժողովին որոշումը ի մտոյ պիտի հաղորդուի բժիշկներուն և մաքսատան քննիչ տարրաբներուն։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան խորհրդական անուանուեցաւ Մալիէի ընդհ. համարակալ Բաղրպ պէյ, որուն ալ յաջորդեց համարակալի օգնական Ապտիւրրահման էֆէնտի։

Երէկ այս երկու նորընտիր պաշտօնատարները Կայս. Պալատ գացին, իրենց երախտագիտութիւնը մատուցանելու։

—Ելմտական նախարար Բէյատ փաշա ալ, իր վերջին հիւանդութենէն ապաքինելուն առթիւ, առջի օր Կայս. Պալատ գնաց։

ՀՐԻՍԱՐ ԳՈՒՆԴԵՐՈՒՆ սպաները ամբողջապէս ընտրուեցան Կայս. Բ. զօրաբանակին սպաներէն և անոնց ցանկը մատուցուեցաւ Կայս. Պալատ։

ԾՈՎԱՑԻՆ նախարար Հասան փաշայի որդին, Լոնտոնի օսմ. դեսպանատան նաւային կցորդ դեր-գնդապետ Մանտուտ պէյ, Պոլիս պիտի գայ Կայս. արտօնութեամբ։

ՎԻԵՆՆԱՑԻ օսմ. դեսպանատան խորհրդական Ճէմիլ փաշա քանի մը օրէն Պոլիս պիտի գայ։

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ՆԱՀԱՆԴՆԵՐԸ.—Գերման թերթերը կը յայտարարեն թէ՝ օսմ. իշխանութիւնները մեծ եռանդով կը ջանան գործադրել Ռումելիի վարչական բարենորոգումները։ Օտար հիւպատոսները չատ գոհ են Հիլմի փաշայի ցոյց տուած խղճամիտ գործունէութենէն։ Օսմ. զինուորական և ոստիկանական ուժերը պէտք է գործելու ամէն ազատութիւն ունենան չխախտելու համար այն հրամանները որոնց յանախ կը միանան նոյն իսկ այնպիսիներ, որոնք օգուտ քաղած են Վեհ. Սուլթանին չնորհած ներումէն։

Տէրութիւնները, ինչպէս նաեւ Ռուսիա, համաձայն են այս տեսութեան. ուստի կարեւորութենէ զուրկ է քանի մը եւրոպական թերթերու յամառութիւնը որով չեն ուզեր գնահատել այս բարենորոգումներուն գործադրութիւններուն առաջ բերած արդիւնքները։

—Օսմ. Պանքան մասնաւոր պաշտօնեայ մը ղրկեց Սկիւպ և Մանաստիր—ուր օսմ. պանքայի մասնաճիւղներ պիտի բացուին—տեղին առեւտրական գործերուն վիճակը քննելու համար։

—Գոռովայի նահանգին ճամբաներու չինութեան համար 30,000 ղրշ.ի յատկացուածական վարկ մը որոշուած է։

—«Նէօյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կ'ըսէ թէ Թեսալիոյ սահմանագլուխին վրայ, խռովարարական ընկերութեան մասնակից գտնուող սպայ մը ձերբակալուած է։

ՀՌՈՄԻ Օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Ցովհաննէս պէյ առջի օր իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար կէչոպ էֆէնտի որ Սոֆիա գացած էր Պոլիս վերադարձաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ վարչական խորհուրդը ինչպէս ամէն ելմտա-

կան նոր տարի, այս տարի ալ կազմուեցաւ քսմիսէր Նորի պէյի ներկայութեան։ Անդամ ընտրուեցան Մ. Մ. Նիքոլա Մարինոս, Զիսի Զիսիս, Նիքոլա Քալանեի, Երասիմոս Մոլիֆէսիս, Ավրամ Քոչէն, Աստուր Համամճեան և Թիմոլէոն Փրոցի։

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր պաշտօնավարութեան օրինական պայմանաժամը չաւարտելով մեռած պաշտօնեաներու ընտանիքներուն ալ թոշակ յատկացնել հանգստեան թոշակի մնուցէն և այդ առթիւ հանգստեան թոշակի մնուցէն կանոնագիրը փոփոխութիւններ կրած էր։ Առողջապահական վարչութեան պաշտօնեաներուն հանգստեան կոչուելու յատուկ կանոնագիրն ալ այդ միջոցով փոփոխութիւններ պիտի կրէ։

ԻՐԱՒԱՒԱՆԱԿԱՆ վարժարանին այս տարուան շրջանաւարտներէն անոնք որոնք Ա. և Բ. հանդիսացած են, ոսկի և արծաթ կրթական չքադրամներ ստացան երէկ։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ.—Պաշտօնական Զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ առաջիկայ Բշ., Մուհարրէմ 1, արաբական 1321 թուականին տարեգլուխն է։

ԱՏԱՆԱՑԻ երկրագործական պանքայի ճիւղը արտոնեցաւ հազար վեց հարիւր ոսկիի գումար մը բաշխել տեղւոյն կարօտ երկրագործներուն։

ՕՍՄ. ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Էսկի-Զաղթիէի պարապ գեղին վրայ չինուելիք Օսմ. Նոր նամակատունը կառուցանել այն տեսակ պայմաններու մէջ, որ կարենայ պարունակել իր մէջ թղթատարական վարչութեան ապագայ զարգացմանն և բարեփոխութիւններուն պէտք եղած մասերն ալ։

ԱՐՄԱԹՐՈՆԿ նաւարանը Օսմ. կառավարութեան հաւէոյն պիտի սկսի պողպատով պատուած և 21 հանգոյց արագութիւն ունեցող զբօսանաւի մը չինութեան։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ յանձնաժողովը, որ քաղաքապետ Բրաւան փաշայի նախագահութեան տակ կը գտնուի, անցած տարի Պալոյ մէջ պատահած ժանտախտի քանի մը դէպքերուն մասին ժանրամասն տեղեկագիր մը մատոյց Կայս. Պալատ։

ՀԱՑՏԱՐ-ՓԱՇԱՑԻ քարափին մթերանոցներուն և կոնակարեկ թումբին լուսանկարները տարբեր դիրքերով քաշեց ծովային նախարարութեան լուսանկարիչ Սամի պէյ, որոնցմէ «ալպում» մը կազմուելով պիտի մատուցուի Կայս. Պալատ։

ԹԵՐԹԵՐՈՒՆ ԱՌԱՒՈՒՄԸ.—Լրագիրներու արտօնատէրներուն գանգատին վրայ, Թղթատարական վարչութիւնը ծանոյց ամէն կողմ թէ, այն լրագրական ծրարները որոնց հասցէին տէրերը մեռած են կամ այլուր փոխադրուած, անմիջապէս իրենց ղրկուած տեղը պէտք է վերադարձուին։

«ԲԵՐԱ-ԲԱԼԱՍ»Ը ԿԸ ՇԱՒՈՒԻ.—«Մալիւմաթ կը գրէ թէ, Բերա-Բալասի օթէլին ընկերութիւնը որոշած է զայն ծախել չահու քիչութեան պատճառով։ Փոխանակ 50,000 ոսկիի, 45,000 ոսկի կը պահանջէ։ Այս օթէլը որ կառուցուած էր 80,000 ոսկիի գնուած էր, հիմա 44,000 ոսկիի միայն յանձնորդ ունի։ Պահանջուածին և տրուածին տարբերութիւնը 1000 ոսկի ըլլալով, կը կարծուի թէ գործը մօտ օրէն պիտի կարգադրուի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԳԱՍՈՒՀԻՐԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ.—Իզմիրի «Էրէֆօրմ» թերթը կը գրէ թէ, Սառա անուն 22 տարու դեռատի աղջիկ մը մեռած է վերջին չարիւն քաղքին Հրէից հիւանդանոցին մէջ, տառապագին չարչարանքներով։ Այս աղջիկը իրր ամուսնացած արձանագրուած էր, որուն երիկը Ա-

թէնք կը գտնուէր գործով։ Աղջիկին չուտ մեռնելը կարգ մը կասկածներու տեղի տուած է։ Մանաւանդ որ կ'ըսէին թէ աղջիկը յղի մնացած էր Քարթաշ բնակող Հրեայ լուսայափոխէ մը որուն քով սպասուհի էր աղջիկը, և իր տղան ալ վիժած էր։

Ոստիկանութիւնը այս զրոյցները լսելով դիակը հանել կուտայ Սառայի, դիազնութեան մը ենթարկելու համար։ Դիազնութիւնը կը հաստատէ որ աղջիկը մեռած է սովորի թունաւորումէ մը, որ անոր ամբողջ մարմինը փտեցուցած էր։ Ասոր վրայ ձերբակալման հրամաններ ղրկուեցան լիչեալ լուսայափոխ Մ. Լ.ի, դարմանող բժիշկին և դեղագործին դէմ։

ՀՐԴԵՀ մը անցած ուրբաթ օր Իզմիր Սէրվէթարիքա փողոցին մէջ մոխիր դարձուց 3 նպարավաճառի և մէկ կթեվաճառի խանութ։ Վնասները 1800 ոսկի են։

ՆՈՐԱԾԻՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Առջի իրիկուն մօտը Ֆու կէսին Բերա, Թարլա-Պաշի, Բամանթօ խանին դրանը առջեւէն նորածին մը գտնուեցաւ։ Նորածինը Ցոյն հասարակութեան կը պատկանէր։

—Գարակէօմրիւկ բնակող Սիւմպիւլ անուն Թրքուհի մը, առջի օր մօտը 6ին միջոցները, երբ կղզիներու նաւամատոյցին կիներու սպասման սրահին մէջ նստած էր, այս միջոցին անծանօթ կին մը, երկամեայ աղջիկ մը գրկած, ներս կը մտնէ, և զայն գրկէն վար դնելով, փոկեղ առնելու պարուակով դուրս կ'ելնէ և այլ ևս չի վերադառնար։ Սիւմպիւլ հանդիպած քանի մը ժամ ի զուր սպասելէ վերջ անծանօթ կնոջ վերադարձին, իրողութիւնը իմաց կուտայ ոստիկանութեան, որ անխիղճ մայրը կը փնտռէ տղան Համազգային Անկեանոցը ղրկելով։

ԿԷԼԻՊՕԼՈՒԻ մաքսատան մէջ պատահած զեղծումները քննելու համար պաշտօնեայ մը պիտի ղրկուի հոն։

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ.—Կէտիք բաշա, Հավուզլը համամ փողոցը բնակող հասի Զօրիկ աղայի ամուսինը տիկին Ազաւնի, առջի իրիկուն, ժամը 11ին միջոցները երբ կղզի վառարանը կը վառէր՝ յանկարծ մազերը կրակ կ'առնեն ու կը սկսի աղեկաւոր ճիչեր արձակել հեգ կինը։ Քոյրը՝ Օր. Վերժին, քրոջը ցաւագին ճիչերը լսելով անմիջապէս անոր քով կը փութայ և զայն բոցերուն մէջ տեսնելով, առանց պաղարիւնութիւնը կորսնցնելու կը բռնէ դժբաղդ կինը ու «տէրքօզ»ի ծորակին առջեւ տանելով ջուրը կը հոսեցնէ անոր գլուխն ի վար։ Այսպէսով թէեւ կը յաջողի անմիջական մահէ մը ազատել քոյրը, բայց առած վէրքերէն ծանր վիճակի մը մէջ կը գտնուի տիկ. Աղաւնի, որ մօտ ատենէն մայր պիտի ըլլար։

ՄՆԱՆԿ հուչկուեցաւ Պոլիս, Տիվան Եոլը, Զաթալ խանի դէմը հաստատուած կաշիի վաճառական Նիքոլի Փացարոբոյսն։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀՈԳԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մանօթ դրամատէր Թադէոս էֆ. Հանէսեան առջի օր երբ դատական չպաշտօնատունէն ելած, ժամը 8½ին միջոցները Այա-Սօֆիայի հրապարակէն դէպի Ճղ-Օղլու ատող պողոտայէն կ'անցնէր, յանկարծակի ակարութեան մը հետեւանքով գլուխը կը դառնայ ու կ'իյնայ փողոցին մէջ։ Անկումին առստկութենէն գլուխին մէկ երկու կողմերը կ'արիւնոտին և ակնոցն ալ կ'իյնայ։ Մօտերը պահակ կեցող ոստիկան մը, Թադէոս էֆ ի իյնալը տեսնելուն պէս, առանց անոր ով ըլլալը գիտնալու, անմիջապէս կը փութայ քովը և ուրիշ ընկերներ ալ կանչելով վայրկենական անհրաժեշտ խնամքները կատարելէ ետք, քսակը, ժամացոյցը և մինչեւ իսկ ակնոցին ապակին և վրան գտնուած արժէքաւոր առարկաները թաշկինակի մը մէջ ծրարելով, Թադէոս էֆ.ն ալ իր այս գագաթիկ վիճակին մէջ վերջին ատիճան փափկութեամբ և հոգածութեամբ կը փոխադրեն ոստիկանական պաշտօնատունը, ուր բժիշկները անմիջական դարմանները կը փութացնեն, և դրամատէրը սիէլ ոստիկանի մը ընկերակցութեամբ կառք դնելով կը ղրկեն զայն Բանկալթի, որդւոյն Դանիէլ էֆէնտիի ընակարանը։ Ոստիկանատան պաշտօնեան նկատելով որ Թադէոս էֆ.ի ասանկ հիւանդ վիճակի մէջ տուն փոխադրելը կրնայ յուզում պատճառել ընտանիքին անդամներուն, փոփոխութեամբ կ'իմացնէ անոնց եղելութիւնը, յանձնելով նաև աւանդները։

Ոստիկաններու կողմէ առանց զայն կանխաւ ճանչնալու՝ Թադէոս էֆէնտիի ցոյց տրուած այս մարդասիրական խնամքն ու հոգածութիւնը բացայայտ ապացոյցն է այն նախանձելի բարեկարգութեան որ կը յատկանշէ ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Շէֆիք փաշայի բարւոք պաշտօնավարութիւնը ու Ն. Վսեմութեան ժողովուրդին անդորրութեան համար ամէն կանխահոգ միջոց հայթայթած ըլլալը։

Վսեմ. Շէֆիք փաշայի պաշտօնավարութենէն ի վեր, ոստիկանութեան նախարարութիւնը շատ աւելի նոր փայլ մը առած է և անոր ամէն պաշտօնեաներն ալ առհասարակ ապացոյցները կուտան զարգացած, բարեկիրթ ու փափկանկատ ոստիկանի, իրենց պաշտօնին կիրարկութեան ամէն պարագաներուն մէջ, միշտ առիթ տալով ժողովուրդին որ սրտագին բարեմաղթութիւններ ընէ մեր սիրեցեալ Կայսեր կենաց համար։

Վսեմ. Շէֆիք փաշա, արդէն իր մտաւորական բարձր կարողութիւնովը առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ Օսմ. Պետութեան բարձրատիճան պաշտօնատարներուն մէջ և ո՛րչափ որ գիտէ փափկանկատ հոգածութիւն մը ցոյց տալ հասարակութեան պարկեշտ դասին համար, նոյնչափ խիստ է ամէն անոնց հանդէպ, որոնք օրէնքին հակառակող ընթացքով կ'ուզեն վնասել հանրութեան, և որոնց անաչառօրէն պատժուիլը արդէն անհրաժեշտ ծառայութիւն մըն է հասարակութեան և երկրին։

Թադէոս էֆ. Հանէսեան և որդիք, մասնաւորապէս կը խնդրեն մեզմէ, հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնել թէ՝ ոստիկանութեան Վսեմ. Նախարարին և թէ՝ Ն. Վսեմութեան մարդասէր պաշտօնեաներուն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Վանքին

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Երուսաղէմի Ս. Յակոբայ վանքը այս օրերս թատերավայրը դարձած է վանական ներքին վարժարանական այնպիսի անպատշաճ գործերու և եղելութիւններու, որոնք պատիւ չեն բերեր այդ միաբանութեան բարի, անբըղձախոհ համբաւին և հուչկուած կարգապահութեան։

Այսպիսի ապաշխարութեան օրերու մէջ մանաւանդ, երբ ամէն քաղաքէ բազմաթիւ հաւատացեալներ իրենց ուխտեցածը չուխեցածը ծախելով և ֆիզիքական ու նիւթական զոհողութիւններու յանձառու ըլլալով, ուխտի կ'երթան Ս. Երուսաղէմ, անպատշաճ է զանոնք հանդիսատեսը ընել՝ միաբանութեան մէջ յուզուած այն կարգի վանական ներքին դպրոցական խնդիրներու, որոնք Ամէն Ժողովի ներկայացուցեցան և խորին վիշտ պատճառեցին թէ՝ Ամէն. Ս. Պատրիարքին և թէ Ժողովին կրօնական ու աշխարհական անդամներուն։

Ս. Յարութիւն պատրիարք իր խորհրդարանի և ֆիդիքական ու բարոյական ընդարմացումին և ակարութեան պատճառով, նուազ խստութեամբ վարուած է միաբանութեան ն. անդ. մնարէն մէկ քանի անչահ, անբարոյ և անպատկառներու հետ, զորս վտարել, վանքէն դուրս նետել սովորութիւն է արդէն, ամէն անգամ որ օրինաւոր կարգապահութիւնը խախտած է։ Միաբանութեան անունը անաղարտ պահելու համար, պէտք է դուրս վտարել քար գոյթակղութեան եղողները վանքէն, որոնք որ ալ ըլլան անոնք։

Եթէ Ս. Յարութիւն Պատրիարք իր առաջնորդ տարիքին և զբաղումներուն պատճառով, չկրնար մանրամասնութիւններու վրայ հսկել, Պատրիարքէն անմիջապէս ետք վանքին մէջ խօսք ունեցողներ պէտք է ցոյց տան զիրենք ու երկաթեայ գաւազան ձեռք առնեն անհրաժեշտ պարագաներու առջեւ, միաբանական կարգապահութիւն ու մեծի իրաւունքը յարգել տալու համար։

* *

Ս. Երուսաղէմի վանքը ուխտի գացող հաւատացեալներ, միաբանութեան անդամներէն ոմանց անկարգապահութիւնը ու գայթակղական արարքները տեսնելով, մանաւոր խնդրանքով մը դիմած են Ամեն. Ս. Մաղաքիա Ս. պատրիարք Հօր, անզգաստներու հանդէպ անմիջական և ազդու անօրինութիւն մը խնդրելով։

* *

Խաղն Ժողովոյ այս չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ առարկուեր է Երէցեան որբազանի իր քնիչ Երուսաղէմ երթալ, այս դպրոցական գայթակղական խնդիրը քննելու և կարգադրելու համար, բայց Գէորգ սրբազան պատասխաներ է թէ, ինք Երուսաղէմի միաբան ըլլալով չի կրնար ընդունիլ այդ տեսակ պաշտօն մը։

ՆՊԱՍՏԻՑ Յանձնաժողովը երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ գումարուեցաւ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Բարթող էֆ. Թէլեան, Եդուարդ էֆ. Գարասկէօզեան, Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան, Տիրան էֆ. Կիւմիւշկիրտան։

Յանձնաժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

Ժողովը Նպաստից Մնուցի նիւթական վիճակը ստուգելով ելեւմտացոյցի մը պատրաստութեամբ զբաղեցաւ և նկատի առաւ անոր հասոյթի աղբիւրները, ինչպէս նաև նպաստեալ զանազան հաստատութիւններուն կարօտութիւնները և ծախքերը ստուգեց և գաւառական վարժարաններու համար 1500 ոսկիի մօտ գումար մը սահմանեց մօտաւորապէս ամիսը 120 ոսկի հաշուով։ Եւ տնօրինեց որ այս նպաստի գումարը թեմական դպրոցներու միայն յատկացուի և առաջնորդարանիստ կեդրոնները և գլխաւոր քաղաքները բաժին չունենան անկէ, այլ իրենք հոգան իրենց դպրոցական պէտքերը։ Ինչպէս նաև 30 ոսկի յատկացուեցաւ Կիլիկոյ թեմական դպրոց երուն, որոշուելով որ այս գումարը Ս. Կաթողիկոսին տնօրինութեամբ սահմանուի այն դպրոցներուն որոնց որ պէտք է։

Իսկ ուրիշ վիճակներուն թեմական դպրոցներուն յատկացեալ նպաստներն ալ առաջնորդարաններու միջոցով իրենց նպատակին պիտի գործածուի։

Արհեստանոցներու համար ալ յատկացուեցաւ տարեկան 2000 ոսկի, որոնք պիտի բաժնեն քանի մը գլխաւոր կեդրոններու մէջ, և 500 ոսկի ալ պատահական նպաստներու և զանազան ծախքերու, որով ծախքերու գումարը 4000 օսմ. ոսկիի հասաւ, որոնք բարերարներու և ուրիշ նուէրներով պիտի հոգացուին։

Ասկէ զատ Յանձնաժողովը քննեց Կարինի երկրաշարժէն վնասուած ազգ. հաստատութիւններու չինութեանց ծախքերու ընդհ. հաշիւը և տեղեկագիրը որ ղրկուած էր նոյն վիճակին առաջնորդ Զաքէն Վրդ.ի կողմէ և տեսնելացաւ որ 11 ազգ. հաստատութիւններ վերանորոգուած են, երկրաշարժէն արկածեալներու բնակարաններու նորոգութեան և հացագնի համար պէտք եղած նպաստը տրուելէ ետք։

Յանձնաժողովը հարկ դատելով տակաւին որ ծախքերու մասնաւոր հաշուեցուցակն ալ ի ձեռին ունենայ և միանգամայն գիտնայ թէ երկրաշարժէն արկածեալներու քանի՞ տուները նորոգուած են, այս կէտերու վրայ բացատրութիւններ ուզել հարկ դատեց։

Յանձնաժողովը տեղեկանալով որ մայրենի լեզուի գրքերուն վաճառումը աւելի քիչ արդիւնք գոյացնել սկսած է հակառակ դրած դիրքութեանց, Գարակէօզեան և Գայսէրեան էֆ ներու յանձնեց այս գործը, որպէս զի պատճառը քննեն և արդիւնաւորման միջոցները գտնեն։

ԲԵՐԱՅԻ պարտուց հաստատման յանձնաժողովին անդամներուն պաշտօնավարութեան հնգամեայ պայմանաժամը լրացած ըլլալով իրենց հաւաքական հրաժարագիրը ղրկած են Պատրիարքարան, հաշուեցոյցերով մէկեղ և խնդրեր են որ չուտով յաջորդներ ընտրուի իրենց, ազգ. կալուածներու բարւոք մատակարարութեանը համար։

ԷՆԻՒԻՐԻի առաջնորդին և գաւառական վարչութեան որոշմամբ, տիրացու Բիլէանը քահանայ ձեռնադրուած է Զորումի եկեղեցիին վրայ։ Կարգ մը Զորումցի ազգայիններ որ սկիզբէն ի վեր այս քահանային ձեռնադրութեանը հակառակած էին, գանգատեր են Պատրիարքարան և խնդրեր են որ տեղին Թաղ. Խորհուրդը հրամարեցուցուի և օրինաւոր քուէարկութեամբ նոր մը ընտրուի, քանի որ Թաղ. Խորհուրդը կը նկատուն իրր պատճառ այդ քահանային ձեռնադրութեան զոր բնաւ չեն ուզեր ընդունիլ։

Այս խնդիրը եղած լմնցած ըլլալով, քահանան հիմա կը պաշտօնավարէ իսկ. արդ անտեղի չէ՝ գանգատողներուն այս յայտարարութիւնը։

ԿԸ ԼՍԵՆՔ թէ Պարտիզակի նախկին գերեզմանատունը սրճարանի պիտի վերածուի։ Այս լուրը քիչ մը զարմացումով է որ կը հրատարակենք, քանի որ չենք կրնար խելք հասցնել թէ՝ ինչպէ՞ս գերեզմանատուն մը զբօսավայրի կը փոխուի։

Տ. ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ Արք. Զամչեան անցած օր Ֆէրիգիւղի նորակառոյց եկեղեցին այցելեց և օրհնեց Զէնոբ պէյ Մէրնամէթճեանը և աշխատաւորները։

ՊԷՊԷՐԻ Գերմանական Որբանոցին անօրէնութիւնը Պատրիարքարանէն ներկայացուցիչներ պիտի ուղէ, որպէս զի առաջիկայ չարթուն մէջ տեղի ունենալիք քննութիւններուն ներկայ գտնուին։

ԿԷՏԻԿ ԲԱՇԱՑԻ նորակազմ Թաղ. Խորհուրդը իր առաջին նիստը ընելով դիւանը կազմեց հետեւեալ կերպով, Ատենապետ Մարտիրոս էֆ. Թէլեան, Ատենադպիր Սեդրաք էֆ. Զաֆուղեան և գանձապետ Յակոբ էֆ. Բամպակճեան։

Թաղ. Խորհուրդը իր դիւանին կազմութիւնը հաղորդելով Պատրիարքարան խնդրեր էր Երուսաղէմի Պատրիարքական Նորդ. Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան մինչեւ Նոր Կիրակի քարոզիչ կարգուի իրենց եկեղեցիին։

Ս. Պատրիարք Հայրը հաւանութիւն յայտնեց այս առաջարկութեան, որ ընդունուեցաւ նաեւ Երէցեան սրբազանի կողմէ։

ԷՏԻՐՆԷՅԻՐ հեռագիրով խնդրեր են պատրիարքարանէն Տ. Վահան Վրդ, Տէր. Մինասեանը քարոզիչ ղրկել իրենց համար։

ԳԱՐԱԿԷՕՉԵԱՆ կարգադրութեան իրագործման երկար ժամանակայ խնդիրը վերջապէս իր վերջնական գոյնը առաւ առջի օր, Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան, փաստաբան Յակոբեան էֆէնտիի գրասենեակին մէջ, ուր հաւաքուած էին Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, և իր փաստաբան Յակոբ էֆ. Յակոբեան, Գարակեանական ժողովի կողմէ Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան կողմէ իր փաստաբան Կ. Սալախեան էֆ. և Պատրիարքարանի կողմէ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան։

Ինչպէս յայտնի է, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան Խրիմեան Բալաս Օ. Թէլը գնած էր Հիւանդանոցին ռնուամը, 15 հազար ոսկիի։

Այս պանդոկը ազգ. Հիւանդանոցի սեփականութիւն ընելու համար պէտք եղած պայմանագրերը խմբագրուեցան Յակոբեան էֆ.ի գրասենեակին մէջ։

Գալով փոխանցումի գործողութեան ալ մօտ օրէն տեղի պիտի ունենայ Տէֆթէրխանէի մէջ, ուրկէ վերջ Հիւանդանոցին համար «վագֆ»ի գործողութեան պիտի ենթարկուի յիշեալ «միւլք» պանդոկը։

Տրուած որոշման մը համաձայն Մարտ 15 էն սկսեալ, պանդոկին ներկայ վարձակալները պարտական պիտի ըլլան Ազգ. Հիւանդանոցին վճարելու իրենց վարձքերը։

ՀԱՆԸՆԴԻՏԱԿԻ այս թիւը յատկացուած է «Առաջնորդ Վահառականաց»ի և կը պարունակէ Վսեմ. Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի խիստ յաջողած լուսանկարը, ինչպէս նաև առեւարական և տնտեսական կարեւոր տեսութիւններու ծանօթութիւններ։ Գեղեցիկ նորութիւն մը մտցնելու համար թերթին մէջը, ՀԱՆԸՆԴԻՏԱԿԻ խմբագրութիւնը առաջիկայ թիւով պիտի հրատարակէ ՔԱՍԻՄՈՐԻի ինքնատիպ մէկ լուսանկարը, որուն վրայ ՔԱՍԻՄ գրած է գողտրիկ յօդուած մը, որ ինքնին գրական գեղեցիկ հատուած մըն է, և որ մասնաւոր հաճոյքով մը պիտի կարդացուի անշուշտ ընթերցողներուն կողմէ։

Այրի Տիկին Նուրիցա Ս. Եվրէնեան, Տիար Գրիգոր Եվրէնեան, Տէր և Տիկին Յովհաննէս Ալլահվերտեան, Տիկին Սիմա Եվրէնեան, Այրի Տիկին Մանիկ Կ. Եվրէնեան և դուստրը, Այրի Տիկին Թալիթա Բամպուքճեան, Տէր և Տիկին Սարգիս Ալաճաճեան և զաւակունք, Տիար Տօքթ. Նուպար Յակոբեան, Տէր և Տիկին Ճիվան Մերտինեան, ինչպէս նաեւ Եվրէնեան, Մերտինեան, Ալլահվերտեան, Ալաճաճեան, Յակոբեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը

ՍԱՐԳԻՍ ԷՖԷՆՏԻ ԵՎՐԷՆԵԱՆԻ

որ հանգեաւ ի Տէր այս գիշեր, ի խոր սուգ համակելով իր կողակիցը, եղբայրը, քոյրը, դուստրը ու փեսան և բոլոր ազգականներն ու բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ուրբաթ, ժամ 9ին (Ը. Թ.) Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մէջ, ուր արդէն փոխադրեալ է հանգուցեալին մարմինը և պիտի ամփոփուի Շիշլիի գերեզմանատունը, իր նախնեաց դամբարանին մէջ։

Մաքէլէյ, 13 Մարտ 1903

Կը խնդրուի ծաղկեփունջ չղրկել։

Մահագդ չընդունողներէն կը խնդրուի իրր այն նկատել ներկայս։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Սաթենիկ Մ. Մըսրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, 110 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցին Ազգ. Տիկին Մարիամ Աբրահամեան, մանկաբարձ, Սմսոն։

Միլտ ծանրգլուխ, ճնշուած, աւելի ուժգնին և աւելի լուռ կը նայէր և վրձիններու աշխատութեան կը հետեւէր։ Այսուհանդերձ սա տեսարանը զայն չատ զբօսցնել չէր թուեր. Թերէզ հոգ կուգար զրաթենէ մը քաշուածի պէս և հոն կը մնար քամուածի նման։

Լօռան իրեն կը դառնար երբեմն, կը ժպտէր անոր և կը հարցնէր թէ պատկերը հաճոյ կը թուէ՞ իրեն։ Դուռան կինը հազիւ պատասխանած՝ կը սարսռար, յետոյ իր մտամփոփ յափշտակութեան մէջ կ'իյնար։

Լօռան, իրիկունը Սէն-Վիքթոր փողոցը դարձած առեն երկար բարակ կը խորհրդածէր. ինքզինքին հետ կը վիճէր թէ Թերէզի սիրտհարը ըլլալ պէ՞տք էր թէ ոչ։

(Շարունակելի)

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱՍ

ԷՄԻԼ ԶՈՒԱ

Ե.

Լօռան բարի տղու մը վարմունքը ունեցաւ։ Հակցաւ իր ինչ դիրքի մէջ ըլլալը, ուզեց հաճելի դառնալ, ու յեղակարծօրէն ինքզինքը հաւնեցնել։ Պատութիւններ ըրաւ, խոյր խնդուքներով երեկոյթը զուարճացուց, ու նոյն իսկ Կրիվէին բարեկամութիւնը կրցաւ շահիլ։

Թերէզ չը ջանաց խանութ իջնալ։ Մինչև ժամը տասնմէկ աթոռին վրայ մնաց՝ խաղալով, խօսելով, և Լօռանի

ակնարկներուն հանդիպումէն խոյս տալով. բայց Լօռան արդէն Թերէզով չէր զբաղեր։ Այս երիտասարդին աւրիւնային բնաւորութիւնը, լեցուն ձայնը, կուչտ խնդուքները, մարմինէն հոսող կծու և զօրաւոր բուրումները մատաղատի կինը կը խռովէին, ու տեսակ մը ջղային անձկութեան մէջ կը ձգէին։

Զ.

Լօռան, այդ օրուընէ ետք գրէթէ ամէն օր Ռաքէններուն կ'երթար։ Ինք Սէն-Վիքթոր փողոցը կը բնակէր, Բօրթօվէնի դիմացը կահաւորուած փոքր սենեակի մը մէջ, որուն ամսական 18 ֆր. կուտար։

Այս սենեակը որ տանիքին կից էր և որուն առաստաղին վրայ ընչատուփի ձեւով բացուած պատուհանէն կէս մը երկինքը կը նշմարուէր, հազիւ

վեց մէթր քառակուսի տարածութիւն ունէր։ Լօռան կրցածին չափ ուշ կուգար այս խեղճուկրակ տեղը. Քամիլի հանդիպելէն առաջ, որովհետև սրճարանները նստարաններուն վրայ ժամանակ անցնելու չափ դրամ չունէր, կը տնտնար կաթնավաճառի խանութին մէջ ուր կը ճաշէր իրիկունները և իր ծխամորճը կը մխացնէր երեք սուլի փոխարէն օղեխառն սուրճ մը առնելով։ Յետոյ թափառելով քարափն ի ի վեր և օդը մեղմ եղած ատեն նըստարաններուն վրայ հանգչելով, կամաց կամաց կը վերադառնար Սէն-Վիքթոր փողոցը։

Բօն-Նէօֆի բաժին խանութը իրեն համար հաճելի, տաք, խաղաղ, խօսակցութիւնով և բարեկամական պատուասիրութիւններով լեցուն տեղ մըն էր։ Իր խմած ամենօրեայ օղեխառն սուրճին երեք սուն խնայեց և որկրամոլորէն խմեց Տիկին Ռաքէնի

ընտիր թէյը։ Մինչև ժամը 10 հոն կը մնար, իր տունին պէս մրափելով և մարսելով, ու կը մեկներ խանութը գոցելու համար Քամիլի օգնելէ ետք։

Իրիկուն մը, Լօռան հետը բերաւ երանգատուփը և նկարակալը. հետեւեալ օրը Քամիլի պատկերը նկարելու պիտի սկսէր. կասա մը գնուեցաւ և ամենափոքր պէտքերը հոգացին. վերջապէս ալուեստազէաը գործի սկսաւ նոյնիսկ երկու ժուսիններուն սենեակին մէջ. օդը, հոն աւելի պայծառ է, ըսած էր։

Նկարչին համար երեք իրիկուն պէտք եղաւ գլուխը պատկերելու։ Ինամքով, պզտիկ հարուածներով և նրբօրէն ածխամատիտը կը քսէր կտաւին. իր ուրուագիծը դժնէ ու չոր, այլանդակ կերպով մը կը յիշեցնէր նախնական վարպետներու նոյնօրինակ գործերը։ Անիկա Քամիլի դէմքը օրինակեց ինչպէս որ աշակերտ մը պարզ օրինակէ առնուած պատկեր մը կ'օրինակէ վարանոտ ձեռքով, բռնազբօս ճշտութիւնով մը, որ դէմքին խոժոռ երեւոյթ մը կուտար։

Չորրորդ օրը իր երանգապնակին վրայ ներկերու փոքր կլոնձներ դրաւ և սկսաւ վրձինն ծայրով նկարել. կտաւը կը կէակիտէր աղտոտ նուրբ բիծերով, սեղմ և կարճ խաչաձևներ կը շինէր, որպէս թէ ձեռքինը մատիտ մը ըլլար։

Ամէն նիստէ ետք Տիկին Ռաքէն և Քամիլ կը հիանային. Լօռան կ'ըսէր թէ՝ պէտք էր սպասել, որովհետև նըմանութիւնը աւելի ետքը պիտի ըլլար։

Պատկերին սկսած օրէն, Թերէզ աշխատանոցի վերածուած սենեակէն չէր բաժնուէր. հաշուեսեղանին եռին իր հօրաքոյրը մինակ կը ձգէր ամենափոքր պատճառով մը և վեր կ'ելլէր, դիտելու Լօռանի նկարչութիւնը՝ ինքզինքը մոռցած։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 21

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

ՎԷՊ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

13.

ՍԷՐ

Հետեւեալ օրը առաւօտ կանուխ, երկու Ֆրանսացիները արթնցան։

Օդը շատ գեղեցիկ ըլլալ կը խոստանար այն օրը։ Երկինքին վրայ և ոչ մէկ ամպ կար, ու երկնակամարին բովանդակ գեղեցկութիւնը հրաւէր կը կարդար բնութեան տիրահարներու չրջագայիլ։

Երիտասարդները, կատարելապէս իրենց յոգնութիւնը առած վիճակի մէջ, վար ցատկեցին անկողինէն և չու